

VÄLIS-EESTI

Nr. 1

JAANUAR

1937

Kaubandus- Tööstuskoja Teataja

Ilmub
kaks korda kuus

Toimetus ja talitus:

Kaubandus-Tööstuskoda

Tallinnas, Pikk t. 20. Telef 426-15.

Millest kirjutab Kaubandus-Tööstuskoja Teataja?

„Kaubandus-Tööstuskoja Teataja“ paneb erilist rõhku sisu mitmekesidusele, tuues ärialaal tegutsevale lugejaskonnale hulga väärtuslikku, populaarselt kirjutatud lugemismaterjali artiklite näol parimate majanduselu tundjate sulest kaubanduse, tööstuse, panga ja kinnitusasjanduse ning merisõidu alalt, eriti aga praktilisi näpunäiteid organisatsiooni korraldamise ja kauba ostu-müügi kohta. Edasi toob „Kaubandus-Tööstuskoja Teataja“ igas numbris ärimehel hädavajalikku informatsiooni turgude, kaubahindade, rahakursside, uute seaduste ja määruste ning paljude teiste igapäevases ärilises tegevuses lahendust nõudvate küsimuste kohta. Suurimat tähelepanu pöörab „Kaubandus-Tööstuskoja Teataja“ puuduste ning väärnähtuste selgitamisele meie maksusüsteemis ja uute kaubandusse ning tööstusse puutuvate seaduseelnõude refereerimisele. Samuti leiab Kaubandus-Tööstuskoja tegevus aegkirja veergudel võimalikult täielist peegeldust, luues kindla ja vahetuma ühenduse meie majandusliku parlamendi ja selle valijate vahel.

Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kiriku häälekandja

„EESTI KIRIK“

alates nädalalehena 1937. aastal XIV aastakäiku on parimaks sidepidajaks väliseestlastele kodukirikuga. „Eesti Kiriku“ veerud on avatud Välis-Eesti küsimustele. „Eesti Kiriku“ kaudu saavad väliseestlased ülevaate kodumaa kiriku- ja usuelust.

„Eesti Kiriku“ hinnata kaasanne „Kristlik Pühapäevaleht“ ilmub 12 korda aastas, vähemalt 4 lhk. iga number.

Kõik „Eesti Kiriku“ aastatellijad võivad tellida „Eesti Kiriku“ kaudu laste ajakirja „Laste Sõber“ hinnaga 30 senti aastakäik.

„Eesti Kiriku“ tellimishind on aastas kr. 3.—, poolaastas kr. 1.50 ja kuus 25 senti. Üksiknumber 6 senti.

Väliseestlased! Tellige enestele „Eesti Kirik“ ja soovitage teistele suguvendadele, nii aitate lehe levitamisele kaasa väljaspool Eestit piiri.

„Eesti Kiriku“ aadress: Konsistoorium, Tallinn, Eesti.

Talitus: Kiriku tän. 8. Telefonid: toimetus — 476-35, talitus — 459-92. Posti jooksev arve nr. 77.

VÄLIS-EESTI

JAANUAR, 1937

Nr. 1

9. AASTAKÄIK

Uuel aastal uut jommi.

Bruno Roks.

Mustadele jõuludele järgnes Kodu-Eestis must, lumetu uus-aasta. See kestab veel nüüdki, pärast kolmekuningat. Lakkamatult joonistab peen vihm akendele kurbi veeniresid, libedatel tänavakividel liiguvad ülestõstetud kraedega tusased inimesed. On soe, ebaharilikult soe meie jaanuari kohta. Maal küntakse kohati põlde, et kevadel oleks kergem... Haned alles lähevad... Mõned lillesordid ajavad pungi...

On soe ja pime; ähmast päevalgust jätkub ainult lõunatundideks. Ning lund — pehmet, valget, vatisarnast lund, millele mõteldes juba iga lõunamaa väliseestlase süda kiiremini tuksuma hakkab — seda pole me tänavu veel näinudki.

Must algus — must aasta?

See pole reegel, nagu tõestas aasta 1936.

Möödunud uus-aasta, me mäletame, saabus kodumaale täpselt niisama mustana. Ja seda mitte ainult ilmataadi poolest. Sisepoliitika taevast varjutas paks läbitungimatu udulinik. Pessimistidel oli põhjust murelikult ülespoole vaadata: mida toob veebruar? — Siis hingati kergemalt. Veebruar tõi, mida oodati — ta ajas udu laiali. Üksmeelselt astus peaaegu kogu Kodu-Eesti hääletuskastide juure, et otsustada: Eesti jääb rahvalavalitsuslikule alusele.

Mitte üksinda sisepoliitiliselt, kodumaine ajakirjandus nimetab möödunud aastat soodsaks aastaks üldse. Välispoliitika on arenenud normaalselt. Suure rahuldustundega konstateeritakse tõusu ja elavnemist Eesti majanduses. Üteldakse: maa-

ilmakriisi vintsutuste ja raksatuste keskel elati Eestis kui rahuoaasis. Kuna mitte kaugemal kui Poolas majanduskriis alles oma haripunktil möllab, jatkus Eestis kõrgekonjunktuur. Kord liikusid koguni juba päris tõsised jutud Poola töötatöölaliste importist Eesti põlevkivitööstusesse.

Mitte nii õnnelik aasta pole olnud kõikidel väliseestlastel. Lähemal ajal saabub kodumaale kolmkümmend perekonda Mandžukuost, kus töö- ja elamisvõimalused valgetele järjest võimatumaks muutunud. Hispaania kodusõjas elasid mitmed väliseestlased raskeid vintsutusi üle. Abessiinias kaotasid oma uue kodumaa kaks väliseestlast, kuid nad rühivad edasi mujal.

Edasi rühitakse kogu Välis-Eestis. Kuigi maailmakriis paljusid rängalt pigistanud, on nad visalt, võiks ütelda jonnakalt vastu pidanud. Nüüd, kus prosperiteediajad siin seal tagasi on pöördunud, esialgu küll arglikult, otsekui esimesed kevadekuulutajad lumelilled, võivad nad jälle naeratades hinge tagasi tõmmata. Nende jonn ei olnud asjatu ega rumalast põikpeasusest. Visadusega, raudse järjekindlusega võidetakse kõik kriisid.

Selles mõttes soovime seda head, õilsat jommi kõikidele väliseestlastele algavaks uneks aastaks. Ka Välis-Eesti organiseerimistöök, mis mõnel pool — kus eluraskused meie ühist kõrget aadet lämmatama kippusid — võib-olla pisut unarusse jäi.

Selle sooviga alustame oma uut aastat. Olgu ta kõigile õnnelik ja edurikas!

Üks sideloomise võimalus Kodu-Eestiga.

Kirjavahetus kodu- ja väliseesti noorsoo vahel.

J. Kõivumägi.

Iga rahva arengus moodustab noorsugu selle elava baasi, millele tuleb rajada rahva tulevik. Ka väliseestlaste juures on äärmiselt tähtis eriti kasvavate noorte mõtteviis ja areng. On üsna loomulik, et kuskil Ameerika Ühendriikides võrsunud noorel väliseestlasel ei ole selget ettekujutust meie kodumaa elust ja selle elutingimustest. Temale jääb võõraks terve Eesti loodus oma mitmekülgsuses, selle rahvas ja elutingimused. Tema ei suuda tihti emakeelki omandada, eriti segaabiellude puhul, ja osutub meie rahvustervikule kaotatud liikmeks.

Ei ole vanematelgi kerge oma lapsele võõrsil õpetada kõike ja esirinda tõsta alatasta kodumaad ja selle olusid. Isegi hea tähtmise juures unneb see vanemal oma töökäeldusis ja noor kasvav laps leiab omale seltsilisi omataoliste keskest, harjub nendega ning omandab kohapeal valitseva meelsuse, keele ja kombed.

Ka neil juhtudel, kui kasvav noor on vanematelt õppinudki selgeks emakeele, puudub temal selle rakendamiseks laiemas ulatuses sageli võimalus.

Sellises ummikus on eriti noortele abi vajalik ja ühele võimalusele tahaksingi jälle kord tähelepanu juhtida. Viimaseil aastail on eriti hoogu võtnud meie noorsoo keskel kirjavahetus välismaaga. Tavaliselt teostatakse seda praktilise keeleõppimise sihiga ja meie koolinoorsugu on nii kirjavahetusse astunud mitme võõrrahvusega — olgu näitena vast mainitud, et isegi Jaapani noortele on läkitatud kirju ja saadud neilt vastusi. Niisugune noorte omavaheline kirjavahetus peaks aga arenema ka meie kodu- ja väliseestlastest noorte vahel, nagu vastavad ettepanekud on olnud juba ka varem *). See oleks äärmiselt huvitav noortele enestele ja pakuks neile väga palju huvitavat tegevust.

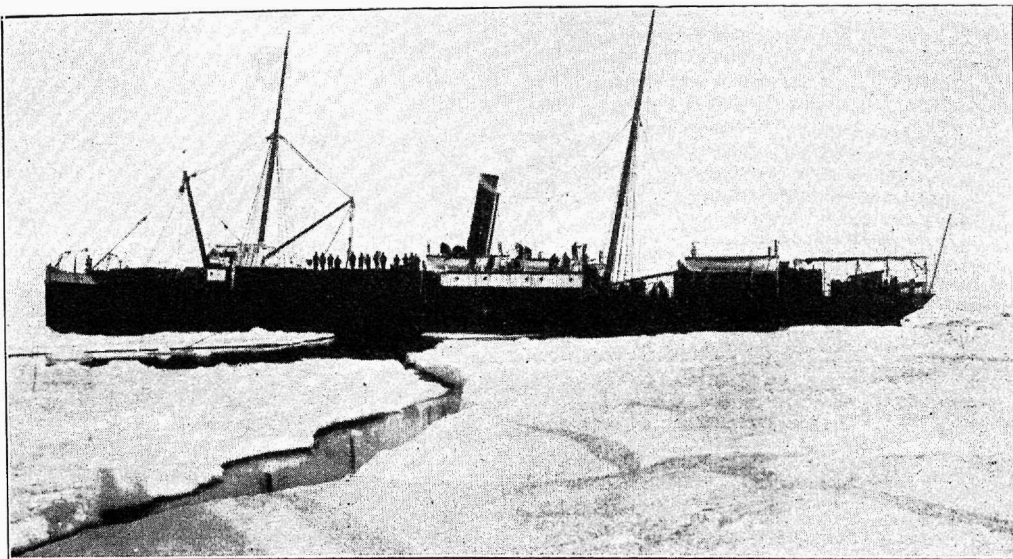
Kujutan omale ette, millise innuga loeks meie koolinoorsoo hulka kuuluv õpilane kuskilt Austraaliast, Ameerikast või Aafrikast omavanuselt noorelt saadud kirja, milles kirjeldatakse lähemalt sealset elu, loodust, inimesi ja palju muud. Ja vastuses oma noorele sõbrale läkitaks ta kodumaalt samasugust materjali, paneks sellele juure veel mõne kodumaa taimeoksa, se, joonistaks kodumaa kaardi tema loomaariigi diagrammilise tähistamisega või midagi muud, läkitaks ülesvõttegi oma kodukohast j. n. e. Ja selline materjal oleks otse aardeks võõrsil sirgunud ja kodumaad mittenäinud noorele. Ta hakkaks reaalselt tajuma kodumaa olemasolu ja selle elu. Ta suudaks kiiremini õppida emakeele ja loeks innukamalt teoseid, mis räägivad Kodu-Eestist, peaasi, ta suudaks ka paremini omandada nende sisu.

Meie haridusministeeriumi poolt on loodud vastav keskus, mis juhib ja korraldab noorte kirjavahetust välisriikide noortega. Usun, et sama organ suudaks oma hooleks võtta ka vähemalt esialgse noorte üksteise juure juhatamise ja neile vastavate sõprade leidmise Kodu-Eestist. Mõnel juhul, kui välismaal viibiv noor ei valda enam emakeelt, tuleks abiks olla ka eslotsa tõlketöödel, kuni suudetakse mõttevahetust jatkata ilma sellise abita.

Mitmel pool asuvad Välis-Eesti organisatsioonid saaksid kindlasti noori juhtida sellisele kodumaa tundmaõppimise teele. Usun, et see häid tulemusi annab nii meie noorte silmaringi laiendamisel, kui ka välismaal viibivate noorte lähendamisel Kodu-Eestile.

*) 2. ülemaailmlise V.-E. kongressi otsused 1933. a. Toim.

Laev polaarjääs.

A-l. „Entin“ 200 miili kaugusel Nomest istub Kinni 20 jala paksuses jääs.

Eestlane Kamtšatka ja Alaskas I.

Tähelepanekuid teekonnalt läbi jää ja lume.

J. Pajus.

Alljärgnevad reisi- ja jahikirjeldused, pandud paberile pärast äsjust kodumaale jõudmist, püüavad anda pildi mitmeaastastest isiklikkudest läbielamustest ja oludest ühes maailma eraldatuimas nurgas — Kamtšatka ja Alaska poolsaartel. Põnevust ja huvitavust, mis võib leiduda alljärgnevates ridades, pandagu eeskätt selle kummalise võlu ja omapärasuse arvele, mis hoovab tolle kauge maailmanurga ürgmetsadest, peegeldub tema lumes ja jääs, tema virmaliste vehklemises. Niivõrd uudishimuäratavad, kui on praeguste Kamtšatka eraklikkude pärismaalaste elukombed, samavõrdselt võluvad on ka Kamtšatka ja Alaska poolsaartel leiduvad kustunud ja veel tegevuses olevad tuldpurskavad mäed keset vägevaid mäeahelikke, kus igal sammul ootamatult avastuvad jäljed aastatuhandete eest seal aset leidnud looduseimedest — tänapäeval hoopis tundmata elust. Selles, mida näeb silm seal praegu, leidub ühtlasi ka asju, mis ma-

navad küsimuse keelele: mis oli siin varem ja millal? Lumega looritatud Kamtšatka ja Alaska minevikku mõistatavad kõikjal leiduvad mammutiluud, mis maetud vulkaanilisse sõredasse pruunisse tuhasse tuhande jala kõrgustes mägedes. Minevikust jutustab ka kivistunud mets all orgudes. Orud omakorda kunagi on olnud merepõhi; sellele vihjavad nendes leiduvad munakivid ja puhas liiv.

TEEKOND VLADIVOSTOKIST KAMTŠATKASSE.

Üles Aasia ja Ameerika piirimaadele suundusin esmakordselt palju aastaid tagasi Vladivostokist, sõites aurulaeval „Tungus“ üle Jaapani Kamtšatkasse. Olin määratud sinna karusnahkadeäri Waldecker ja Poepel'i esindajana. Ehkki ainelisest küljest elu ka Vladivostokis minusugusele noormehele polnud väga kitsas, ahvatlesid tundmatud jahivõimalused ja kutsus seiklushimu. Ka

arvasin mõistvat, et kaugel üksinduses on parem olla esimene kui linnas viimne.

Sõit arenes alul kõigiti ladusasti, kuni jõudsimme Uka lähedusse. Pidime seal esialgu maabuma, kuid seda takistas jää. Katsusime siis pääseda Karaga sadamasse, aga ka seal ei lubanud seda jääolud. Tuli pöörduda tagasi kuni Petropavlovskini, kuhu jääme ootama järele teist laeva, „Eutinit“, millega meil tee oli ühine, kuna ta sõitis Põhja-Ameerikasse, Nome'sse.

Petropavlovsk on Kamtšatka valitsuse keskus, seal asuvad ringkonnaülem, selle abi, arst ja teised ametnikud. Elanikearv on umbes 700. Linn asetseb mäenõlvakul, linna taga kerkib kustunud vulkaan Avatša oma lumise tipuga. Petropavlovski sadam on tormide eest hästi kaitstud, vulkaanilise päritoluga sisesadam on väga sügav. Linna naabruse kõrgele mäele on püstitatud meredesõitja La Pérouse'i mälestussammas. Suuremaid kauplusi on Petropavlovskis vaid kaks. Linna taga, umbes 15 km, sisemaale, asuvad kuulsad kuumaveeallikad, kus paljud oma tervist käivad parandamas. Sealt edasi, umbes 255 km. kauguses Petropavlovskist, asub teine tähtis koht, — leprosoorium, kus selle maailmanurga pidalitõbised halastajaõe valve all kõigist lahus oma elupäevi lõpetavad.

Leprahaigust tuleb Kamtšatkas tihti ette. Valitseb arvamine, et see haigus tekib kalatoidust. Kauge-Ida vetes leidub n. n. kettakala, väikeste vinnitaoliste täppidega nahal, ja oletatakse, see olevatki haiguse sünnitaja. See võib ka olla tõesti üks põhjustest, sest olen näinud, et mitmel pool kalarikastes randades leidub ka leprosooriume. Näiteks on Nikolajevskis Amuuri kaldal linnast eemal päris leprikaigete küla. Küla on välismaailmast eraldatud, kuid haiged omavahel võtavad ka naise ja lähevad mehele, sest nende maailm on ainult nende endi suletud ring.

EESTLASI PETROPAVLOVSKIS.

„Kuivamaa-elanikke“ suguvendi Petropavlovskis tol ajal ei olnud, — mitmed eestlased aga teenisid kaptenitena „Dobrovoljnõi floti“ laevadel, mis suvekuudel pidasid posttühendust Vladivostoki ja Kamtšatka vahel. Ühendust kõigi inimasulatega rannikul

peeti ainult kord suvel. Kõik rannasõidu-laevad peatusid tingimata ka Petropavlovskis, kust post koertega laiali veeti. Kapteneid-eestlasi oli „Dobrovoljnõi flotis“ palju, — omaaegse laevasõiduäri Keyserlingi laevadel aga olid kapteniteks puha eestlased, Kauge-Idas lugupeetavad ja vilunud mere-mehed.

KÜMME PÄEVA JÄÄVÄLJADEL.

Petropavlovskis oodates lootsime, et jääolud lahenevad, kuid olukord jäi endiseks. Uka või Karaga asemel tuli tahes-tahtmata sõita edasi Nome sadamasse Alaskas, et kuu-poolteist hiljem, kui ilmastik muutunud, pöörduda tagasi Kamtšatkasse. Nii mõõdusime kõigist peatuspunktidest, kuni lõppeks jõudsimme 200 miili kaugusse Nome'st ja jäime 20 jala paksuste jääväljade vahele kinni. Juba varem oli laevanina Uka ja Karaga läheduses saadud vigastuste tõttu väikeses jääs tsemendiga täis valatud, kuid vett tuli 24 tunni jooksul siiski 5—6 tonni sisse; ka propelleri otsad olid tublisti murtud, ning seepärast meie meeleolu ei saanud olla kõige parem.

Esialgu lootsime väljapääsu, kuid merevool tõi jää järjest ligemale, nii et lõppeks olime jääväljadega sisse piiratud niikaugemale kui silm ulatus. Meie suureks õnneks jäi jääkärgede vahele väike veeloiik laevakere jaoks, vastasel korral oleks jää laeva kokku pressinud nagu plekk-karbi. Sel kombel kandis meid merevool jääväljade kaisus edasi täiesti vaikse ja ilusa ilmaga. Peale mõne üksiku jääkaru ja hülge ei paistnud silmapiiril midagi silma, valitsesid igavene vaikus ja hele, jääs vastuhelkiv päike.

Ööpäeva kestel päike peitus merre vaid viivuks, et jälle juba ühe tunni pärast ilmuda silmapiirile. Kuid selles lühikeses ajavahemikus võisime näha virmalisi. Virmalisi tuli täis terve taevaalaotus, nad vehklesid igas ilmakaares, justkui oleks kogu maailma eskaader oma helgiheitjatega asunud jõudu katsuma ööpimedusega.

Meie kapten oli sakslane, kes sõitnud ainult lõunameredel, nii et tal jääoludest polnud vähematki aimu. Reisijad laeval, enamikus töölisel, kes olid teel oma kalapüügi-kohtadesse, hakkasid närvitsema. Hädaohus enamus oliin kaotab tasakaalu; tekkinud rahutustes olid nunnitud tõlgina vahele astu-

ma, kuna kõikidest kihtidest kokkukorjatud töölised ähvardasid lausa, et õnnetuse korral esimene, kellega nad „õlendavad arved“, on kapten. Töölistel oli ka toidupuudus. Värsket toitu polnud üldse saadaval. Enne jäävälju võeti pärismaalastelt laevale küll ka jääkaru liha, aga seda polnud kuigi palju ning igauhele see oma vänge maitse tõttu ei maitsenudki. Kui oli möödunud kümme päeva, hakkasid jääpraod laienema, — saime vabasse vette ilma suurema veata ning halb meeleolu oli laevalt nagu käega pühitud. Jõudsime pärrale Nome'i sadamasse Alaskas.

ALASKA.

on endine Vene-Ameerika. Kogu poolsaar on umb. 80 miili pikk ja hõlmab enda maaalana 27.157 ruutmiili. Alaska müüsid venelased Ühendriikidele 1867. aastal 7½ milj. dollari eest. Alaska rikkuseks on kuld, karusloomad ja kalad.

Nome sadamas tulid kohe laevale sadamavalitsuse esindajad ja arst. Need reisirajate, kes soovisid jääda Alaskasse tööle kulla-kaevandustesse, riietusid lahti, misjärele arst vaatas järele, kas uustulnuk on ka külalt tugev ja terve. Ka tuli igal maalejääjal näidata ette teatud rahasumma, 75 dollarit. Kuid üks ja sama rahasumma käis käest kätte ja seda kasutasid mitu meest, nii et raha ei saanud kuigi suureks takistuseks. Selle järele väga ei valvatudki, peamiseks nõudeks näis olevat, et tulija oleks tugev ja terve — haigeid ja nõrku ei tahetud. Ka välispassi ega mingit muud luba tol ajal meestelt ei nõutud.

Esimestel kullapalaviku aegadel tekkis päriselt rahvasterändamine Alaskasse. Kulda pesti siis vaid käsitsi. Siis olnud kohti Alaskas, kus üksik mees suve jooksul pesnud kulda kokku mitmekümne tuhande dollari eest. Talve tulles, kui hakkas lõppema toit ja pidi asuma tagasiteele, tuli ette juhtumeid, et mehe kui ka ta koerte toidu- ja jõutagavarad olid läbi. Ühele niisugusele nõrkejale siis juhtunud tagant järele tulema teine, kelle toidutagavarad olnud pisut suuremad. Lubanud nõrkejale, et võtab ta kaasa, kuid toitu, mida endalgi vähe, teisega ei jaga. Veokuludeks nõudnud ta nõrkejal poole tema kullast. Mehel polnud teist valikut, — ta nõustus, kuid suri teel siiski

Kirjutuse autor J. Pajus mahalastud karuga, mille pikkus on 6½ jalga.

oma kogutud kullakotikeste otsa, ning näjutaja muidugi päris kõik ta kullakotid.

Alaska seadustega on igal laeval, kes peatub Alaska sadamates, keelatud anda või müüa alkoholi maa elanikele. Seepärast alati, kui jõuab sadamasse uus laev, poetavad end tema pardale koos teiste külastajatega ka salapolitseinikud. Kuna nad trahvidest kuuldavasti saavad hea protsendi omale, on nad juhuslike alkoholimüüjate vastu, keda tabavad, üsna halastamatud. Meie laevalt keegi tööline oli annud alaskalasele viina — asi juhtus hommikul, ja pärastlõunal juba oli kohus. Huvi pärast läksin kohtusse ka mina. Kuna viinasaja alaskalane ei suutnud kindlaks teha, kes töolistest temale viina andis, mõisteti kaebealune õigeks.

NOME LINN.

Linnas on kõik ehitused puust, pigemini laudadest, mis mujalt metsarikastest kohtadest valmis kujul kohale veetud. Hoone püstitamisel jääb ainult naelatöö ja kokkupanemine, mis areneb imekiiresti. Laudade vahed seintes täidetakse kas liiva või mullaga. Majad keset linna on enamasti kahekordsed, nende välimus ei jäta midagi soovida. Tänavad südalinnas on puhtad, kaetud pakside plankudega. Ka kauplused Nome's on

korralikud. Lihakarnide pörandad ja seinad on vooderdatud kiviplaatidega, mis puhtusest aina läigivad. Kuid siiski on teada, et kõik need ehitused linnas on vaid ajutised, et neis liigub elu vaid seni, kuni veel ümbriks leidub kulda. Siin-seal näeb silm mõnd soliidset härrat, kellel sigar suus ja suur tööpõll ees, oma kontori või äri kohal tänavat puhastamas. See ei ärata imestust, sest ka kõige mustem töö pole Alaskas häbistav.

Paljude kontorite vaateakendele on pandud välja ka kulda, küll peenikese liivana, vaheseintega jaotatud kastikestes, või ka tükkides, kusjuures sedelikestega on ära tähendatud, millisest kaevandusest kuld on pärit ja kui suur on kaevanduse kullasaak päeva jooksul. Olen muuseum arvestanud välja, et ühe suurema kullakamaka hind, mille nägin Nome's kaupluse aknal, eesti rahas oleks mitte enam ega vähem kui 12.784 krooni.

EESTLASED NOME'S JA TÖÖ KULLA- KAEVANDUSTES.

Korra, luusides ringi Nome sadamas töölisgruppide vahel, kes ootasid uutel laevadel päralejõudvaid teisi töölisi, kuulsin järsku enese taga räägitavat eesti keelt. Pöördusin kannal ringi ja nägin enda läheduses kolme meest, kellele kohe astusin ligi, lausudes: „Tervist, suguvennad!“ Suguvennad aga vastasid pärimisega inglise keeles, mida soovin. Mehed nähtavasti nagu ei uskunud oma kõrvu, et kõnelen eesti keelt. Jutt hargnes siiski kohe. Nendelt eestlastelt sain ka kindlaid teateid olude kohta kullakaevandustes. Suuremates kaevandustes saavad mehed 8—10 dollarit päevas ühes korraliku toidu ja ulalusega. Nendes kaevandustes on töö ka niivõrd mehhaniseeritud, et teatud vaguniterida, arvestatult mehe maksimaalse töövõimega, peab täpselt teatud ajaks täidetud olema. Iga vaguni täitmiseks on kaks meest, ning häda sellele, kes oma täitmis-tööga teistest maha jääb. Kõike nägev järelevalve ulatab talle ainult tšeki kontoris minukuks ja kohe on mees töölt vallandatud. Ehkki igal mehel tuleb selles töös panna välja oma viimne jõud, ei tohi keegi näidata, et ta on väsinud. Lubatud on nädal töötada ja teine puhata, pahaks seda ei panda. Neid, kes peavad vastu kuu või kaks

ilma puhkusest, leidub harva. „Kangemad mehed“ kasutavad puhkust ka raha läbilõpmiseks, mida sooritavad mitmel kujul ja tihti kurva lõpuga. Nii oli kord olnud lugu Nome's ka kolme venelasega, kes prassimise ja lolluse tujus olid vägistanud ühe õrnema soo esindaja ja mehed poodi üles armuta teistele hirmuks.

Kullapesemisel tegutseb suuri ettevõtteid, kus veesurve abil pestakse maatasat terved mäed; nendes ettevõtetes töötatakse aurukühvlitega. Kuid paljud töötavad ka mere-rannas gruppidega, 2—4 meest koos; üks või kaks meest grupis pesevad kuldasisaldavat liiva merevees, mis voolab pesuramidestesse-kastidesse, kuna teised kahe rattaga kaarikuga pesijaile liiva kohale veavad. Piki randa edasi liikudes võib niisugust töötamisviisi näha mitmete kilomeetrite ulatuses. Kõikjal näeb silm valgeid telke merekaldal ja mehi askeldamas vees. Nähtavasti leidub kulda ka kaldaäärses meres, ning arvata-vasti mehed teenivad hästi, muidu ei oleks neid nii palju.

ALASKA KALA- JA KARUSLOOMADE- RIIGIS.

Ameeriklane suvatseb toimida suurejooneliselt kõikidel aladel. Ka kalanduses. Alul ka Alaskas ehitati hulk konservivabrikuid ja püüti kalu niipalju kui võimalik. Kuid sellise röövpüügi tulemusena kadus kala. Siis anti kalale armuaega mitmeks aastaks, — tehti vaheaeg ja kala ilmus jälle. Mõnes kohas seati sisse ka kalakasvatused. Kõige suuremaks kohapealseks kalatarvitajaks on Alaska pärismaalane, sest ta toidab kalaga mitte üksnes ennast, vaid ka oma koeri. Kala on tema majapidamisele eluküsimuseks.

Looduseuurijad arvavad, et lõhekala — ameeriklase nimetuses „salmon“ — elab meres viis aastat ja siis tuleb tagasi sinna, kus ta oma elu on saanud, et kudedada ja — surra.

Ka karusloomi on Alaskas palju. Esimeses järjekorras võib mainida rebaseid. Alaska rebast on valget, punast, sinist, hõbedast ja harva ka musta. Karudest on palju valgeid karusid, musti aga leidub vähe ja nimelt ainult seal, kus mets neile varjupaika pakub. Sama, mis valgele inimesele Alaskas on

kuld, on pärismaalasele karusnahad. Nahad on need, millest ta unistab vahetumalt. Sest nahkade vastu saab ta kõik, mida vajab oma vähenõudlikus elus: tubaka, presstitud tee, suhkrul, püssid, laskemoona, kuivatatud leiva, jahu, natukese riietust juhul, kui ta seda juba on harjunud kandma, ning muid piasasju.

ALASKA PÄRISMAALASTE KÄSITÖÖ.

Eriti huvitav on Alaska pärismaalaste-naiste käsitöö, ja juba üksnes sellepoolest, et ta on valmistatud äärmiselt primitiivsetes oludes ja väga algeliste abinõudega. Ja see on kunst. Näitena olgu kas või põdranaha parkimine. Pargitakse eriti noorte pötrade nahku, mis jäävad pehmeks ning mida müüakse ka väljaveoks. Naise hooleks on kasukate ja kergemate nahkriiete valmistamine, mida ilustatakse kokkuõmmeldud värviliste 1—2 sentimeetri laiuste nahkribadega, palistades nendega kasukate ja kergemate riiete ääri. Ka jalanõude valmistamine on naise mure. Talvel kantavad jalanõud õmmeldakse põdra säärenahast, mille karv on niivõrd kõva ja libe, et ei lase lund tungida jalani. Sukad aga valmistatakse pehmest karvasest põdranahast. Kõik need jalatsid õmmeldakse kokku põdra jalasoonest kiududeks kistud peente niidikestega, millele kõvaduses ei leidu vastast.

Ka kodumaal olen näinud nii mõndagi kena daami kandmas kaunistatud põhjapõdranahast kasukat, sest kui selline kasukas on tõesti sobivalt vastavatest nahkadest õmmeldud, siis kahtlemata pole mõnusamat, soojemat ega kergemat talveriietust olemas. Ka jalanõude materjalina oleks põdranaha asemele nii soojuse kui kerguse suhtes vaevalt midagi paremat võimalik leitud.

Meeste käsitööna on Alaskas tuntud luust nikerdused, millises kunstis ameeriklased pärismaalasi koolides veelgi täiendavad. Nii võib Nome's osta toredaid, kuni 75 sentimeetri pikkusi luust purjelaevu, millel ka purjed on voolitud õhukesest luust; võib omandada loomade ja jahi kujutusi, mis on nikerdatud merehobuse kihvadest ja valaskala luust. Nende väljatöötus on niivõrd peen ja omapärane, et nad kindlasti teevad au ka kõige suursugusemale toale iluasjadena.

J. Pajus kamtšatkalase riietuses.

KAMTŠATKA.

Ärasõit Alaskast kujunes üsna mugavaks. Tuul oli jää merelt ära ajanud ja sõit arenes vahejuhtumisteta. Ühendriikide-Vene piir suundub merel otse Suure- ja Väike-Diamondi saarte vahelt. Miskipärast just sellel piirijoonel laevad muudavad ka oma ajaarvamist täpselt ühe tunni võrra.

Esimene kindelmaa osa, mis Aasiast sellel teekonnal silma puutub, on Tšäplini maanina. Kuna laev siin peatus, võisime selle lageda maaninaga ka lähemalt tutvuda. Temal asub vaid kümnekond elamut. Elamute ümber kalakuivatamise teivaste asemele on püstitatud valaskala-luud ja muud pleekinud kondid risti-rästi. Pilt on üldiselt kurb. Tekib mulje, nagu viibiksid kuskil kalmistul või lahinguväljal. Ümberringi näeb silm ai-

nult hõredat rohtu, ei paista ühtegi puud ega pöösast. Mäenõlvakul kükitavad vaid üksikud koopataolised onnid, mille ees tuku- vad uimased koerad.

Ka oma kalmistut kaunistavad pärismaa- lased valaskalakontidega, mis laotakse hau- dadele hunnikusse. Jõukamates kohtades, kus peetakse põhjapõtru, kaetakse hauad pödrasarvedega.

Sellises pärismaalaste külas, nagu see siin Tšäplini maaninal, kõik lõhneb hülgeras- vast. Pimedatel aegadel kasutatakse rasva ka valgustusotstarbeks; täidetakse väike nõu traaniga, pistetakse taht sisse ja kõlbab küllalt. Toiduks aga tarvitab kamtšatkalane hülge-, merehobuse- ja valaskalaliha. Erilise maiusroana on hinnatav valaskala saba; jaapanlased maksvat sellest kuni 2 krooni 400 grammi eest. Elanikud poolsaarel ning ka nende onnid on traani haisuga täiesti läbi imbunud ja puhtusest pole kellelgi ai- mugi. On küsitav, kas keegi kogu poolsaa- rel end üldse kunagi on pesnud, välja arva- tud need juhtumid, kui keegi kalapüügil või jahil kogemata kukub vette.

Provideniye Jahe, pigemini tema ranni- kul, kaupleb juba kauemat aega keegi eest- lane T o o m s o n, vanapoolne mees, kes su- vel oma kuunariga harilikult sooritab ka paar retke Nome'sse või Seattle'isse.

Õhtul tuli laeva kari ameeriklasi-kulla- otsijaid, kes umb. 25 klm. kaugusel sise- maal ajutise loaga juba kolmandat aastat otsivad kulda. Nende luba lõpeb käesoleval aastal. Sõbrustasin nende hulgast kellegi sakslasega, kes siis mulle näitas tema lei- tud pähkliisurusi kullatükke. Ta kinnitas,

et Kamtšatka maapõues võib veel peituda palju seda kollast metalli. Venelased ise mi- dagi ei tee, luba otsimiseks üksikutele in- mestele ka ei anna. „Vähemad vennad“ kaevaksid ka ilma loata, aga takistuseks on asjaolu, et maapind sügavamal on külma- nud, tema sulatamiseks tuleb vedada kohale ja põletada palju küttematerjali, millist te- gevust ei saa sooritada kellestki märka- mata. Hiljuti mingi kolmemeheline salk tegi katset kullaotsimise sihiga tungida sise- maale Anadõri piirkonda, kuid katse eba- õnnestus. Nende paat purunes karidel. Teisi on takistanud tungimast sisemaale võimud. Märkimisväärt on nähe, et nii Alas- kas kui ka Kamtšatkal ei tegele kullaotsi- misega pärismaalased.

Anadõri jõgi, mis umbes 100 klm. pikk, on üks võimsamaid Tšukotski poolsaarel. Jõgi on kiire vooluga, vesi temas tungib edasi umbes 6 klm. tunnis. Suvel tuleb mõni inimene sisemaalt jõesuhu kaupsid vastu võtma; suurem küla asub jõesuust 40 klm. eemal. Umbes 10 klm. kaugusel Anadõri suust on eestlane hra S. ehitanud suurema kalapüügiettevõtte korralikkude ehitustega.

Järgmine merekäär, millest möödusime, on parun Korffi laht. Lahe kallastel on nä- ha pehmet kivisütt, mille lademed tungivad otse maapinnale. Süsi põleb hästi, seda on prooviks võetud ka laevadele. Sõelademete paksust ja ulatust pole seni kuuldavasti üldse uuritud; vähe sütt seal olla ei või, sest maapind on seal tasane ja arvatavasti leidub sügavamal ka kõvemat sütt. Praegu aga uitavad nende maapõuerikkuste kohal rebased, karud ja sooblid.

Küla Unõnj Tshuhhotski poolsaarel, Tshäplina ninal.
Lagedat kurba maastikku küla üttide ümbruses „ilustavad“ vaid valaskalaluud.

Jahimehed hüljestaagiga.

Hüljeste paradis Udusaartel.

Hülgeküttimine tänapäeval. — Hüljeste perekonnaelu: võitlus naiste pärast ja isaste suured haaremid. — „Poismeeste kolooniad.“

Hülgeküttimine tänapäeval osutub eestlasele elukutseks ainult sel määral, kui võrd sellest saavad lisaissetulekut kalurid Ruhnu ja Saaremaa randades talvel. Neid aga, kellele hüljestejaht veel püsib tähtsana tuluallikana, leidub praegu ainult selliste väliseestlaste hulgas, kes juba varematal aegadel asunud elama Kaugesse Itta ja Vaikse Ookeani rannamaile. Ühendriikide eestlastest need, kes asuvad San Francisco ja mujal Läänes, mitte kõik pole linnatöölised või põllumehed; — eestlasi on tuletornivahtideks Alaska läänerannal, nii mitmed neist otsivad põgusat õnne — kulda Alaska sisemaal, kuid paljudele seekõrval osutub suureks lisateenistuse allikaks kalapüük Vaikse ookeani põhjaosas, kuhu suve tulekuga igal aastal Ühendriikide kalapüügi-suuräril palkavad mehi San Francisco ja mujalt.

Selliste hooajatöölise hulgas leidub ka hülgekütte, kellele küttimine omal käel praegu ei paku enam küllalt tulu ning kes seepärast on sunnitud leppima nende püügivõimalustega, mida lubab valitsus, „onu Sam“.

Hüljestejaht Ühendriikide vetes on tänapäeval lubatud veel ainult üksikutes kohtades. Varematal aegadel harastatud röövpüügi tagajärjel on hüljeste parved mitmel pool juba kadunud. Ainult teadja silm praegu oskab leida kaardil need kohad, kus hülgeid veel on külluses, — kus on säilinud kogu nende omapärane elu. Ning selliste kohtade leidmisel muidugi tuleb suunduda võimalikult eemale inimsivilisatsioonist — kaugemale Põhja.

Beringi meres, Alaska poolsaare läheduses asub Pribilofi saarestik. Saared on tuntud ka Udu-saartena — pak-

su udu tõttu, mis lakkamatult ripub nende kohal suvel.

Elutegevus neil saartel kestab siiski ka ainult suvel. Niipea kui meri on vabanenud jääkattest, ronivad saarte randadele kaljude vahele vanade hüljespullide parved, võideldes omavahel paremate asupaikade ja varjulisemate kohtade pärast rannakaljude keskel. Sest varsti jõuab päralt ka õrnemsugu, tulles talvitamast Vaikse-ookeani lõunaosast. Sinna aga pole nendele raatsinud minna järele isahülged, leppides Alaska lahe jääste vetega ka talveks.

Keskmine vana isahüljes on kuni kuus jalga pikk ja kaalub 500 naela. Kohtade valikul sellised „vanahärrad“ osutavad otse imestusväärset osavust ja väledust teiste eemaletõrjumises. Nii mõnegi mehe nahasse jäävad seejuures naabri teravatest kihvadest sügavad haavad.

Kui võitlus lõppenud, jääb iga hüljes kannatlikult oma valitud kohale ning piilub kärsitult vaatepiirile merel, kust umbes juuni alguks juba ujubki nähtavale üksikuid emahüljeste päid. Tulijate lähenedes tõstavad ootajad kohutava kisa, sest kõige suurem mõirgaja harilikult meelitab oma haaremisse ka kõige rohkem emaloomi. Kibe võistlus emaloomade pärast vältab siiski veel mitmete päevade ja nädalate kestel, sest hilinejaid merelt tuleb järjest juure. Mõned isahülged lepivad vaid 10 või 20 emaloomaga. Teised aga jäävad rahule vaid siis, kui saavad neid oma perre vähemasti 125. Targem hüljes muidugi püüab meelitada emaloomi enda karja ainult niipalju, kui võrd ta suudab neid hoida oma silma all, sest emahülged üsna hõlpsasti alistuvad ka väljaspoolt tulevatele meelitustele.

Olles valinud endale peremehe, hakkab emahüljes teda kohe ründama õrnustega. Juhtub tihti, et suudlustesajus väsiv peremees ronib hetkeks hinga tõmbama karjast välja, mõne kõrge-ma kaljurahnu otsa.

Umbes ühel ajal perekonnaelu mesinädalatega ilmub hüljesteriiki ka Ühendriikide kontrollametnik ühes kep-

pidega varustatud meeskonnaga, et valida hüljeste seast nooremaid tapmiseks. Valituiks osutuvad ainult kolmeaastased poissmehed. Praegu tapetakse neid, nende nahkade pärast, umbes 50.000 aastas. Selliste „poissmeeste“ leidmine on võrdlemisi hõlbus, sest nad asuvad harilikult omaette, „poissmeeste kolooniates“, kuna vanad hülged neid ei lase oma haaremitale lähedalegi. Osa noori isaloomi muidugi jäetakse ka elu; hiljem umbes kuueaastastena on nad juba tugevad küllalt, et endid maksma panna ja võita endale „koht päikese all“ ajaks, kui emaloomade-parved ilmuvad lõunameredest.

Tänapäeva hülgekütt kannab endaga alati bambuskeppi. Kepi koputamisel kividele tõuseb hülges uudishimu, ta pistab pea peiduurkast ja siis on kütil juba hõlbus teda juhtida kepiga sinna, kuhu tarvis. Seejärele, kui on ümbruskonnast aetud kokku kõik hülged, valitakse karjast sobivad tapaloomad ja tembeldatakse need, keda jäetakse „ületalve“.

Vanasti selles maailmaosas harrastati hüljestele vabalt röövpüüki, tapeti ka emaloomi, ja juba siis, kui pojad veel väikesed. 1911. aastaks hüljeste arv Pribilofi saartel oli kuivanud kokku 125.000-le; Ühendriikide valitsus seejärele võttis saared kindla valve alla ja praegu on neid jälle siginenud juure kuni miljoni võrra.

Emahülged poegivad kohe pärast päraltjõudmist lõunameredelt. Kui pojad on alles kassipoja-suurusel, tiines-tub emahüljes jälle. Mõne nädalaga on ka pojad juba küllalt suured selleks, et „suvekontsert“ — kisa ja kära saarte randadel saaks paisuda veelgi. Kui juhtub, et mõni emahüljes tahab lahkuda karjast, tuleb tal enne alati selgeks teha pereisale, et läheb vaid merele toidujahile oma poegade tarvis. Tihti on pereisal tegemist ka tülüküsimuste lahendamisega oma abikaasade vahel; harilikult ta siis haarab tülitsejaist selle, kes juhtub olema lähedamal, ja virutab ta kuni kümme jalga eemale.

Ameerika ja Saksa mõjusid Eesti talunimedes.

Kuidas parun tahtis tuua Ameerika ja Saksamaa eestlastele koju.

A. Margus.

Meie kodumaa pind on pisikene, piirid kitsad ja muldki, mis seda pinda katab, ei ole just viljarikas, rääkimata põhjamaa karmist loodusest. Selle võitmine ja elatise muretsemine nõuab palju vaeva, andumust ja armastust töö vastu. Seepärast on paljud, kes kergemate elamisvõimaluste otsimise eesmärgiga, või ka lihtsalt eelajaloolistest aegadest päritud rändamise ja seiklemise kirest aetuna, siirdunud võõrsile otsima leidmata õnne.

Väljarändamine, mis algas läinud sajandi keskel peamiselt laia Venemaa lagendikele, võttis eriti hoogu sama sajandi lõpul ja käesoleva alul. Kuid siis ei siirdunud enam Venemaale, kus väljarändajad elasid üle suuri pettumusi, vaid kaugemale, peamiselt aga uuele „töötatud maale“ — Ameerikasse. Suurem osa väljarändajaist loobus võõrsil esivanemate elukutsest — põlluharimisest, asudes vähem vara ja kapitali ning pingutust nõudvatele elukutsetele; kuid leidis ka neid, kes jäid truuks põllule.

Kui aga rääkida eestipärastest kohanimedest, siis nendest Ameerikas küll vaevalt saab olla juttu. Üldiselt ju Ameerika,

eriti ta varajasemad asunikud-koloniseerijad, laenasid rohkesti koha- ja eriti linnade nimed Euroopast, oma vanalt kodumaalt. Nii võime seal leida sarnaseid linnu ja linnakesi nagu: New London, New Leipzig, New Madrid, New Glasgow jne. Võiks öelda, et niisama kirju, kui on päritolult Ameerika rahvastik, sama mitmekesised on ka ta linnade nimed. Need on laenatud siit ja sealt, alates antiikajast päritolevatega ja lõpetades kaasaegsetega. Iga rahvas on viinud kodumaa minevikust ja olevikust mõne sinna.

Sama maksab ka Eestis kohanimede suhtes. Valitsenud ja „koloniseerinud“ on Eesti maa-ala mitmed rahvad, ja igati on jätnud siia midagi päranduseks ka kohanimedena. Kõige enam võõrapäraseid nimed leidis varematal aegadel mõisadel. Suuremalt osalt pärisid nad oma nimed valdajailt, kuid hilisemal ajal, eriti läinud sajandi lõpul, millal mõisnikud rohkelt reisisid välismaadel, anti väiksematele maa- ja karjamõisadele sarnased nimed, mis omanikele välismaal viibides eriti olid meeldinud, nagu: Palermo, Lucca, Monplaisir, Karlsbad, Tivoli ja teised. Samal

Kliima Pribilofi saartel pole kaugetki troopikalik, aga härra hüljest ja kogu tema peret neil saartel tihti siiski vaevab ka suvekuumus. Kui temperatuur on tõusnud juba üle 40° Fahrenheiti järele, ei jää hüljestel aega muuks tegevuseks, kui vaid lestade lehvitamiseks ja enda sügeleva naha kratsimiseks.

Augusti keskpaiku distsipliin hüljeste-haaremites muutub lõdvaks. Perekonna päralejõudmisest saadik on pereisad paastunud ja pole saanud korralikult magadagi. Viimane rasvakord naha all on juba ütlemas üles ja seepärast pole ime, et loom hakkab nägema ettekujutusi — seekord juba „söödamaadest“, s. o. kalarikastest vetest. Pereisad ongi need, kes esimestena lahkuvad saartelt. Omavahel on nad jälle üsna sõbralikud, — seekord nad ju ei lähe haaremijahile.

Novembri paiku elu Udu-saartel vaibub hoopis. Algavad õudsed talve-

tormid. Emahülged siis teevad selgeks oma poegadele, et nüüdsest alates hoolitsegu igati ise enda eest, ning asuvad teele lõunavetesse, umbes Kalifornia ranniku kohale. Ka pojad ujuvad vapralt nendega kaasa; ent juba järgmisel suvel, kui tullakse tagasi Põhja, ei pääse poegade hulgast need, kes on isased, enam ühisesse haaremisse, vaid nad saadetakse emale, „poissmeeste-kolooniasse.“

Selline umbes ongi elu hülge vaatekohalt. Kolm suvekuud saab veeta kodus, ülejäänud osa aastast aga tuleb lihtsalt „lüüa surnuks“, — kuni järgmisel kevadel algab jälle retk piki Vaikse-okeani rannikut üles Põhja, kohtumissaartele Beringi meres. Vanad isahülged elavad kuni 12-aastasteks. Emaloomad aga, talvitades soodsamates oludes Lõunas, püsivad noortena ja sihvakatena kauem (vaid harva kaaluvad nad üle 100 naela). Neid elab kõbusate vanaeitedena isegi 23-aastasteks.

ajal, millal maal venestus ähvardas ikka enam ja enam tasandada saksa kultuurilist „omapära“, püüdsid mõisnikud oma imbruskonna saksapäraselt ilmet säilitada vähemalt sellega, et andsid taludele puhtsaksa nimed.

Üheks omapärasemaks, huvitavamaks ning isegi „muinsuskaitset vajavaks“ pärliks ses suhtes on Uulu-Surju valla talud Pärnumaal. Peaaegu ühevõrdsest on siin esindatud nii Saksamaa kui ka Ameerika. Uut maailma — Põhja- ja Lõuna-Ameerikat esindavad Uulus ja Surjus sarnased talude nimed, nagu Arkansas, Delavare, Foundland, Jersey, Hampshire, Hudson, California, Carolina I ja II, Kentucky, Connecticut, Maryland, Michigan, Missouri, Orleans, Syracuse, Vermont, Granada (Grande), Maracaibo, Montevideo, Pernambuco, Rio-Grande ja Valparaiso. Veel rikkalikumalt on esindatud „Vaterland“, peamiselt linnade nimedega, nagu Anklam, Mannheim, Ulm, Augsburg, Bromberg, Freiburg, Lüneburg, Marburg, Heidelberg, Bonn, Bingen, Emden, Essen, Kassel, Giessen, Oppeln, Köln, Dessau, Glogau, Spandau, Ratibor, Trier, Weimar, Nordhausen, Erfurt, Halle ja Mainz.

Huvitava asjaoluna siinjuures peab märkima, et saksapärased talude nimed, kuigi nad on meie keelele lähedasemad ja kergemini hääldatavamad, ei leidnud rahva poolt üldse tarvitamist. Esialgu figureerisid nad küll ametlikkudel paberitel, nagu „kontrahtidel“ ja kaartidel, kuid ka seal asendati nad aegamööda õige pea endiste rahvapäraste nimedega või viimaste puudumisel lihtsalt peremehe nimega. Nii on ühel hilisemal, 1903. aastast päritoleval kaardil talud tähendatud peremeeste nimede järgi.

Samal ajal aga leiavad ameerikapärased talundite nimed, mis on hoopis raskesti ja lihtrahvale peaaegu võimatumalt hääldatavad, üldist tarvitamist kuni kõige hilisema ajani. Veel 1933. a. katastriameti poolt koostatud Uulu vallas asuvate maksetalude nimekirjas on nad enamikus alles, kuigi tublisti muundatud kujul. Muundamine ei ole üksi sündinud rahva poolt, vaid juba ristijad on pannud nad valesti kirja, enamikus saksakeelse kuju järele. Rahva vaba fantaasia on nad aga hoopis ja mõnikord otse kurioosumlikult „uendanud“, püüdes anda neile sisuliselt arusaadavamad ja piltlikumad kuju. Nii on Arkansas'est saanud „Argantsu“, Foundlandist — „Vundlandi“, Jersey'st (kaartidel ja mõisaaegseis nimestikes „saksastatud“, „Gersi“) — „Järsi“, Hudson'ist — „Huudsoni“, Californiast — „Kaalivormi“ ja „Vormi“, Kentucky'st — „Kenduki“ ja „Känduki“, Connecticut'ist — „Konnestiku“, Maryland'ist — „Marilandi“, Michigan'ist — „Missikana“, Missouri'st —

„Missuri“, Vermont'ist — „Vöörmundi“ ja „Veermundi“, Granada'st — „Granati“ ja „Granaadi“, Montevideo'st — „Munta“, Pernambuco'st — „Puka“, Rio-Grande'st — „Riiukrana“, Valparaiso'st — „Reesu“ jne.

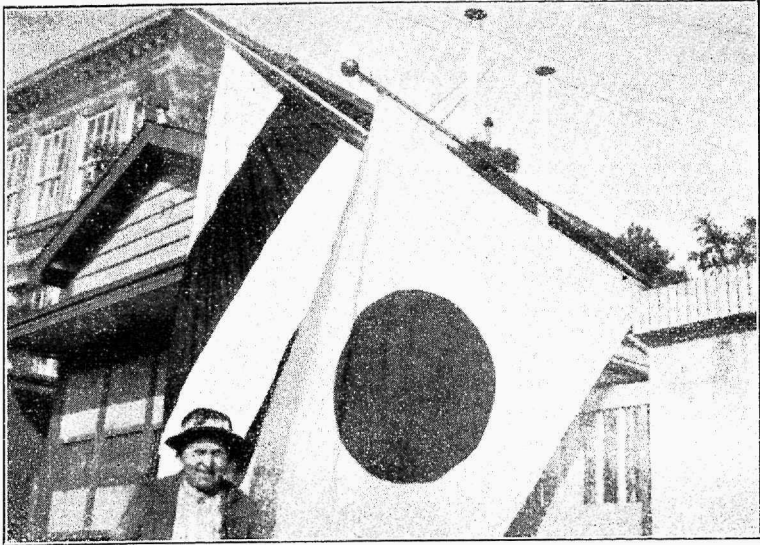
Selle Saksa ja Ameerika asundusliku kultuuri rajajaks-ristiisaks oli Uulu ja Surju mõisade omanik Gotthard Reinhold parun Staël von Holstein, kuulus Uulu „raudparun“ — Vana-Rein, endine kaardiväe kapten, „kammerhärä“, ekstsellents ja „rüütel“.

Kui läinud sajandi 50-ndates aastates mõisnikud enamikus läksid üle raharendile, ei teinud seda Uulu parun mitte. Siin kestis teoorjus edasi kuni sajandi lõpuni. Suurelt osalt tuleb see kirjutada vägeva paruni arvele, kes sõna tõsisel mõttes valitses oma riigimõisades kui keiser, ja täielikult ignoreeris vastavaid seadusi. Oma tähtsate sidemete tõttu vene kojaringkondades (keisrid olid tema isiklikud sõbrad ja käisid temal koguni külas, nagu näit. Aleksander III 1886. a. Uulus tema suures kivilossis) suutis ta neid väga palju mõjutada, nii et ta julgesti võis sõnada: „Seal Peterburis antakse küll talurahva heaks seadusi, mis on kui heinakuhjad, aga kui nad siia jõuavad, on neist järgi jäänud vaid heinatuustid.“

Raske teoorjus aga ei jätnud mõju avaldamata ta „alamatele“ — talupoegadele. Naabervaldade, Tahkuranna, Hääde-meeste ja Orajõe meeste kui merimeeste eeskujul nakatus ka neisse väljäreandamise kirm. Esialgu suunduti küll linnadesse, aga peatselt ka kaugematesse maadesse. See olevat vihanud Vana-Reinu nii, et ta lubanud neile Ameerika ja kaugeid maad tuua koju.

Kuidas lubatud, nõnda ka tehtud. Nii annudki ta peaaegu kõigile mõisa- ja kvootetaludele uued ameerika- ja saksapärased nimed. Säärased on taludele selliste nimede andmise kohta rahvasuus püsinud teated. Kuigi selles näib peituvat ka tõtt, võib oletada, et taludele võõrapäraste nimede panemisel mängis teatavat osa ka paruni ränduri- ja „maadeurija“ vaim. Muuseas olevat ta reisinud lühemat aega ka Ameerikas. Tema „maadevalitseja“ ja meremehe kalduvused kajastuvad ka selles, et tal oli mitu purjelaeva, millest ühe Krimmi sõja ajal lasksid inglased põhja ta kodusadamas, Uulu pulvärgis.

Seega näeme, et Uulu-Surju ameerikaniseeritud asundustel pole küll midagi ühist Ameerikaga ja ameeriklaste endiga. Ei ole siia asunud ei ühtki punanahka Põhja-Ameerikast ega ka ühtki inkade ja atsteekide ürgkultuuri kandjate järglast Ameerika lõunamandriit. Aga küllalt omapärane on see puht eesti talude ristsetelugu siiski.

Eesti lipp Jokohamas.

Pr. E. Kivi eesti ja jaapani lippudega, mis ta oli pannud lehvima rahvuspühal oma elukohas.

Ringvaateid välismailt.

Jaapan piimamaana*).

Jaapani edusammud piimanduses. — Moodsad piimatööstused. — Jaapanlane maiustab.

Kirjutades Jaapanist*) — maast, mis hiigelsammudega on ruttamas järele Lääne-Euroopale, — valisin kirjeldusaineks ühe tema tööstusaladest, ja nimelt selle, milles olin tegevuses ka ise, — siis, kui veel elasin kodumaal. Tahan nimelt jutustada Jaapani piimaasjandusest.

Arvestades asjaolu, et piim Jaapanis võeti üldiselt tarvitusele alles hiljuti, tuleb iseloomustavana kohe märkida seda, et Jaapani piimaasjandus, nii tootlustasuvuse kui ka sisseseadete suhtes on jõudnud samale tasemele, mida võib näha mujal moodsates piimaasjandusemaades. Puhtusearmastus, mis jaapanlasele on põliseks iseloomuomaduseks, nimelt piimaasjanduses piima- tootmistel ja käsitamisel võib väljenduda eriliselt ilmekalt.

Kui külastada mõnda moodsat jaapani piimatööstust, siis esimene, mis torkab silma, on lehmalautes valitsev puhtus ja kord. Laudad on püstitatud moodsas ehitusviisis, mis võimaldab juhtida eemale kõik mustuse ja jätsid. Lehma pestakse kaks korda päevas sooja vee ja seebiga. Igal lehmäl on oma küna, mida puhastatakse ja pestakse iga söötmise järel, s. o. neli korda päevas. Pärast pesemist küna kuivatatakse vabas õhus. Lüpsmine toimub käsitsi.

Selleks on kindel kogenud lüpsjate kaader. Lüpsimasinate tarvitamist ei pooldata, kuna see tegevat lehmad närviliseks, mis võib mõjuda piimaannile.

Enne tarvitamist kõik piim pastöriseeritakse; igal vähemalgi piimatööstusel on selleks tarvilikud seaded, kuna jaapanlane mõistab arvestada neid pahesid, mis võivad tõusta toore piima tarvitamisest.

Üheks olulisemaks probleemiks piimaasjanduse arendamisel Jaapanis on loomatoidu küsimus. Maa tihe rahvastik ei jäta ühtki jalatäit maapinda harimata; kõikjal kasvatatakse kas riisi, teravilja või aedvilja. Vabu maa-alasid, mida võiks kasutada sööda- või heinamaadeks, Jaapanis ei ole. Iga rohututt, mis suvel kasvab tee ääres või kuski tagahoovis, nopitakse hoolega ja antakse toiduks loomadele. Talviseks toitmiseks kasutatakse hekliõlgedega segatud jahu. Iga toiduannus on täpselt kaalutud ja

*) Ülaltoodud kirjutuse saatis „Välis-Eestile“ suguõde Jokohamast. Kirjutus oli koostatud laitmatu inglise keeles, kuna 40-aastase kodumaalt eemalviibimise tõttu eesti keel on tal tublisti ununenud. Autor lubab kirjutada „Välis-Eestile“ Jaapani üle ka edaspidi. Toim.

möödetud, nõnda et lehmad kunagi ei lähe ülearu kõhnaks ega rasvaseks. Jaapanis lehm elab kogu oma elu laudas; ainult üksikutes, eriti suurtes majapidamistes, leidub lehmalaudade ümber ka vaba õu, kuhu lehmad lastakse õhu kätte mõneks tunniks päevas. Linnades, kus iga jalatäis maad kõikjal eriti kallis, lehma ei peeta. Piimatööstusi ja lehmakasvatust võib leida harilikult eeslinnades, eriti neis kohtades, kus maapind põlluharimiseks on kõlbmatu. Ainsad loomad, keda võib näha linnades, on kassid ja koerad.

Jaapani piimatööstus saadab piima oma tarvitajatele koju kätte kell 5 hommikul. Igal äril on selleks oma „piimapoiste“ kaader, kes kõik riietatud lumivalgesse. Jaapani piimavankrite värv on punane. Iga äri levitab päeva jooksul piima tohtuusuurel hulgal, ehkki keskmiselt iga üksiku elaniku kohta piimatarvitus on üsna väike. Aga kui mõni jaapani perekond tellib kas või veerand pudelit piima päevas, tuuakse see temale ikkagi koju kätte, — asugu see kodu ükskõik kui kaugel. Sest nõudluse suure üldkoguse juures tasub end ka vähema tarvitaja soovide täitmine.

Äriala, mis ka piimaasjandusega tihedalt seoses, ning milline ka viimastel aegadel jaapanlasi näib üha märgatavamalt haaravat, on n. n. ameerika karastusjookide tööstus. Selle saadusteks on iga liiki jäätised, jäätisjoogid, n. n. parfaits, piimakobrutised jne. Neid jooke müütavaid restorane ja kohvikuid Jaapanis sigineb juure vahetpidamata; linnas igas tänavblokis leidub vähemalt paar niisugust joogikohta. Veel ainult mõni aasta tagasi pidi Jaapanis selleks, et saada tassi head kohvi, suunduma mõnesse suuremasse välismaa hotelli, — praegu aga ka pisemadki joogikohad on sunnitud pakkuma vaid kõige paremat. Ka jaapani biskviitide ja šokolaadikompekkide headus on viimasel ajal tunduvalt paranenud ning nõudlus nende järele kasvab iga päevaga. Seepärast pole imestada, et kõikide selliste saaduste põhianet — piima — Jaapanis kulub üha rohkem ning piimatööstustel on tegemist, et rahuldada turu nõudeid.

Austraallased imestlevad eesti sporti.

Eesti austraallaste silmis esimene spordimaa maailmas. — „Esthonia“ esimene koerte võiduajamisel.

Viimane Saksamaal toimunud spordi-olümpiaad ja eestlaste võidud sellel olümpiaadil on loonud mitmeti huvitavat järeleka ja isegi Austraalias. On ju teada, et Austraalia ise on spordimaa läbi ja läbi, — siin tehakse sporti päeval ja ööl. Sporti harrastab Austraalias nii noor kui vana; spordi-

väljakuid, nii valitsuse kui eraettevõtete poolt, aiva ehitatakse juure.

Kui austraallased, suurtele ettevalmistustele vaatamata, Berliini olümpiaadil siiski olid tulnud tagasi tühjade kätega, siis kohe muidugi tõusis suur enesepiitsutamine ajalehtedes ja mujal avalikkuses. Ühtlasi toodi arvustusi ja võrdlusi ka teiste rahvastega, muuseas ka eestlastega. Üks Melbourne'i leht isegi oli arvestanud välja, et Eesti, kus elanikke isegi vähem kui 1½ miljonit, tuues olümpiaadil 4 esimest auhinda, spordirahvusena tegelikult on tõusnud esikohale maailmas. Austraallasi pani see vaatama eestlastele hoopis teise pilguga kui varem. Nüüd pärib nii mõnigi kohalik sportlane eestlaselt, keda kohtab, igasuguseid andmeid Eesti kohta, olles ühtlasi huvitatud, mida eestlane sööb, kaua ta magab jne.

Ka Sydneys ei puudu eesti noormehi, kes sportlastena Eesti nimele ainult au on teinud. Neid austraallaste silmis imetlust äratanud sportlasi on näit. noor Vambola Veinberg, kes on püsinud ping-pongimeistrina üksikmängus juba 1932. a. kuni tänaseni. Paarismängus koos M. Greene'iga oli ta meistriks 1930.—35. aastani.

Üldiselt võib ütelda, et eestlased viimase kuue aasta kestel üheski spordivõistluses, millest nad Sydneys osa on võtnud, pole kordagi kaotanud. Viimane suurem eestlaste võit toimus 29. oktoobril l. a. korvpallis, mil eestlaste meeskond võitis parimaid siinseid YMCA mängijaid vahekorraga 46:25. Seejärele eestlased löid kohalikke jaapanlasi võrkpallis, tagajärjega kahes mängus 15:6 ja 15:9. Eesti korv- ja võrkpallimängijate kapteniks on Boris Pärno, grupi liikmeteks Georg Pärno, E. Kass, Vambola Veinberg, A. Päss, E. Devit ja B. Rumm. Hra Veinbergil, kes on võtnud osa N. S. W. Austraalia esivõistlustest pidevalt juba neli aastat, on kogunenud ilus kogukene mitmesuguseid auhindu.

Lõpuks aga ei saa mainimata jätta ka üht kõrvallugu ja -juhtumit Austraalias, mille on põhjustanud Eesti emamaa sportlaste võidud Berliini olümpiaadil. Sisesejuhatavalt meenutagem, et austraallased teiste rahvustega võrreldes omavad otse ületamatu kire hobuste ja koerte võiduajamiseks. Neid peetakse siin 2—3 korda nädalas ja laupäevastele hipodroomijooksudele voolab kokku harilikult terve pool Sydney'd. Koertejooksudele, mis toimuvad õhtuti, jätkub huvilisi samuti kümneid tuhandeid, kes panevad mängu tuhandeid naelsterlingeid. Nüüd, Berliini olümpiaadi järele, paar nupukamat Melbourne'last tulid mõttele Eesti nimega spordivallas endile reklaami ja võimalikult ka raha teha, ja sõitsid Melbourne'ist laupäevaseks koertevõistluseks Sydneysse, võttes kaasa ka oma koera, kelle olid ristinud „Esthonia'ks“.

Koer, kes jooksis kaasa kahes jooksus, näitas aga, et uus nimi teda tõesti kohustab, — tuli mõlemal korral esimeseks ja purustas isegi rekordi omas kiiruses. Pole ime, et Esthonia (— nii, ikka h tähega, kirjutatakse siin Eesti nime) nüüd igas kohvikus ja kõrtsis inimestel on keelel. Imetletakse, et isegi koertevõiduajamises on „Esthonia“ nimel õnne. Sydney „The Sun“ pärast võiduajamisi tõi oma spordilehekülgedel rasvase pealkirja üle mitme veeru: „Esthonia makes a bow — and how! (Esthonia debüteeris, — ja veel kuidas!) Lootusiäratavale uuele traavelkoerale olid patriootilistest tundest riskinud jooksuõhtul ka mõned Sydney eestlased, — ainult sellepärast, et koeral oli nimeks „Esthonia“ Ja mehed võitsid!

Ed. J.

Jüri Viinamägi arendab Brasiilia ja Eesti noorte kirjavahetust.

Brasiiliasse siirdunud eesti laulja Jüri Viinamägi kirjutab meile, et tema poolt algatatud „organiseeritud kirjavahetus“ Brasiilia ja Eesti laste vahel on leidnud sügava ja suure tähelepanu Eestis. J. Viinamägi on saanud ja saab kirju eesti lastelt, mis teda on liigutanud pisarateni. Brasiilias sirguvatel noortel eestlastel olevat selle kirjavahetuse kaudu juba kujunenud uus ettekujutus ja arusaamine Eestist.

Kirjavahetuse eesti lastega on J. Viinamägi organiseerinud järgmiselt. Kõik Eestist tema kaudu edasisaatmiseks tulnud kirjad kannab ta raamatusse ja otsib siis igale kirjale sobiva vastaja, arvestades kirja autori vanadust, haridust ja mentaliteeti. Vastuse laseb ta saata ainult oma tsensuuri läbi. Eestist tulnud iga esimese kirja jätab J. V. endale, alles teine kiri jääb vastajale. Brasiiliast saadetavale esimesele vastusele lisab J. V. omalt poolt ka tänukirja. Kõik Eestist saabuvad esikirjad J. Viinamägi säilitab selleks, et nende põhjal Eestis kord esineda loengutega.

Montevideo eestlased tahavad Eesti kaubanduslikku esindajat.

Meile kirjutab Montevideost sealne väliseestlane A. Telg, et nüüd, kus Eestil olemas oma aukonsulaat Argentiinas, oleks vajaline kindlama esinduse soetamine ka Uruguaisse. Kirja autor arvab, et Eesti-Uruguai kaubavahetus võiks kohapealse esinduse loomisega kujuneda väga realseks ja tasuvaks. „Kui Eesti on jõudnud kõrgele tasemele kultuurrahvusena, siis tuleb katsuda jõuda samale astmele ka kaubanduses,“ ütleb oma kirja lõpus A. Telg.

Kauge-Ida eestlased tunakse kodumaale.

„Välis-Eesti“ läinud aastal algatas mõtte väliseestlaste kitsamatest oludest kodumaale toomiseks riikliku abiga. Sellele reageerisid esimestena Harbiini eestlased, pöördudes kohaliku konsuli kaudu Eesti valitsuse poole, et leitaks võimalused Mandžukuus asuvatele ja seal pikapeale töötä jäänud ja jäävatele eesti perekondadele abiandmiseks nende tagasituleku sihiga kodumaale.

Nüüd on Eesti välisministeerium Harbiini eestlastele teatanud, et ta võimaldab selleks toetusena laenu, kusjuures ühissõit tagasi kodumaale toimuks hiljemalt sel kevadel. Harbiini konsulile tehti ülesandeks registreerida kõik sellise toetusega kodumaale sõita soovijad, kes asuvad Harbiini, Daireni ja Šanghai piirkondades. Arvatakse, et soodustuse kasutajaid võib koguneda vähemasti 30 perekonda.

Enamik Mandžuuria eestlasi olid Põhja-Mandžuuria (ehk Ida-Hiina) raudtee teenistuses, mis äsja läks ostuteel üle jaapanlastele. Uute peremeeste tulekuga muutus ka raudteeteenijate koosseis, — hakati välja suruma kõiki valgeid. Valandatud eestlastel pole aga Mandžuurias midagi peale hakata.

Eesti saatkond Moskvas juba astus sammud soodustuste saamiseks tagasitulejate viisade ja sõiduhinna suhtes. On loota, et Nõukogud selles ka vastutulekut näitavad. Tagasirändajail tuleb teha üle 10.000-kilomeetriline sõit raudteel üle Siberi ja Euroopa-Venemaa. Kodumaale saabujaist osa tahab asuda tööle tööstuses, teised aga ihkavad oma maalappi. Muidugi jääb osa Kauge-Idas asuvaid eestlasi paigale, vähemasti esialgseks.

Kuna eestlaste tagasitoomise mõte sai alguse „Välis-Eesti“ ja Välis-Eesti Ühingu, saadavad Harbiini eestlased mõlemale selle eest oma tänu.

Ka Läti eestlased tahavad kodumaale.

Välis-Eesti Ühing sai ühelt Hopa eestlaselt kirja, milles ta Läti eestlaste nimel esitab palve, et astutaks samme eestlaste kodumaale toomiseks Lätist. Kirja autor märgib, et suurem osa piiriäärseid Läti eestlasi, kes piiri-joone ajamisel jäid Läti poolele, lahkuksid meeleldi oma praegustest elukohtadest, et asuda kodumaale. Raskusi selles tekitavat asjaolu, et selleks tuleks müüa kinnisvarad, kuid Lätist lahkumine rahaga olevat keelatud. Raha ületoomine Eestisse olevat võimata ka pankade kaudu.

Künd südatalvel.

Soojad ilmad võimaldasid tänava kündi Eestis ka uue aasta algul.

Kodumaa sõnumid.

Rahvuskogu valimised toimusid 12., 13. ja 14. detsembril a. 15-nest valimisringkonnast pääsesid kandidaadid rahvuskogu esimesse kotta valimata, sest et neile ei seatud võistlevaid kandidaate. Vähemus — 30 liiget — pidid valimisvõistluse sõelast läbi käima. Rahvuskogu esimese koja kujunenud koosseis erineb tunduvalt endiste riigikogude koosseisudest. Uusi nimesid on kaunis rohkesti, on eemale jäänud terve rida endiseid poliitikategelasi. 80 uue rahvasaadiku hulgas on 57 kõrgema haridusega isikut, kuna 23 omavad keskkooli hariduse. Juriste on rahvasaadikute hulgas kogusummas 31.

Tallinnas osutusid valituiks kõik seltskondliku komitee poolt esitatud kandidaadid, välja arvatud A. Joasalu, kellele seati vastaskandidaadiks ajakirjanik O. Lõvi, ning kuna A. Joasalu ei suutnud saavutada hääletamisel nõuetava üks kolmandik äraantud häältest, tuli tal jätta riigile ka sisse makstud kautsjon, 250 kr.

Osavõtt valimistest üle riigi oli võrdlemisi loid. Kokku käis 270.5450 hääleõiguslikust kodanikust valimiskastide juures 156.490. Neist häältest tunnistati maksvaks 150.167, kuna maksvusetaid hääli kogunes 6323.

Rahvuskogu mõlemad kodjad astuvad riigi uue põhiseaduse väljatöötamiseks kokku 16. veebruaril riigikogu ruumes. Selleks ajaks sotsiaalministeerium, kes neis ruumes asub praegu, kolib mujale.

Väliskaubanduse läbikäigu tõus, mis näitas 1. a. juulist alates pidevat tõusu ka sisseveos, jätkus samuti ka novembris, mil väliskaubanduse passiivsus ulatas 620 tuh. kroonile. 1. a. esimese 11 kuu sisseveo ülekaal moodustas 2,7 milj. krooni, ja seega passiivsus kogu aasta kohta võib tõusta 3—3,5 milj. kroonini. Sisseveo suurenemise tähtsamaks põhjuseks on olnud tootmisaparaadi täiendamine mitmesugustel tööstusaladel riigis.

Või väljavedu 1936. a. kokkuvõttes suurenes 215.407 pütille, eelmise aasta 212.919 püti vastu. Eriti suur oli või väljaveo kasv detsembris, — 67,2 prots. Vöihinad maailmaturul mullu olid aga kaunis nõrgad. Juustu väljavedu seevastu kahanes, 107.954 kilolt 1935. a. 105.523 kilole, ja seda peamiselt turgude juhuslikkuse tõttu.

*

Riigi konjunktuurinstituudi kokkuvõtetest põllumajanduse arengu kohta 1936. a. selgub, et põllumajanduse tulukus 1. a. jäi eelmise, 1935. a. tasemele. Halvema lõikusaasta tõttu põllumehe toiduteravilja saak vähenes, kuid hindade paranemise tõttu põllusaaduste turul põllumehe rahalised läbikäigud siiski suurenesid. Üheks märkimisväärseks üksikasjaks konjunktuurinstituudi uurimustes on asjaolu, et 1. a. eesti talupidaja keskmiseks töötasuks kujunes 1,08 krooni päevas.

*

Registreeritud töötute arv Eestis kõigis tööbörsides kokku oli k. a. 2. jaanuariks 1072, nendest 237 meest ja 835 naist. Aasta tagasi samal ajal oli registreeritud töötute arv 962. Samal kuupäeval oli tööbörsides vabade kohtade arv 1989, nendest 23 nõudmist naistöölaliste peale ja 1966 tööpakkumist meestele. Avalikel töödel oli 508.

*

Eesti laevastiku uuestisünni 75. a. juubel möödus 1. a. lõpul. Kolmveerand sajandit tagasi lasti Häädemeestel vette esimene suurem Eesti laev, G. Martinsoni 140-tonniline kahemastiline purjekas „Julie“. Eesti Vabariigi algupäevil oli Eestis umb. 20.000 br.-reg.-tonni laevu. Iseseisvuse aja kestel on kaubalaevastik kasvanud kahekordseks. L. a. kestel Eesti kaubalaevastik kasvas 23 aurulaeva võrra, mille maht ulatab 25.945 br.-reg.-tonnini. Riiklikke laevu kavatakse järkjärgult uuendada ja täiendada võimalikult kodumaa tehastes.

*

1. jaanuarist s. a. hakkas kehtima Eestis uus tolliseadus, mis kaupade tollimise sadamates ja muis läbilaskepunktid muudab märksa kiiremaks ja lihtsamaks. Üheks hõlbustuseks on see, et kaup tollil revideeritakse juba samal päeval, mil dokumendid esitatud. Ka on alandatud laomaksu massikaupadele.

*

29. ja 30. detsembril toimunud 3. riigi rahalise loterii 3. loosimisel suurim võit — 20.000 krooni sattus riigi-ringhäälingu ametnikkude kollektiivile, kes võidupileti olid omandanud ühiselt. Kollektiivi kuulub 14 väikese palgalist ametnikku. Nii sattus see võit üsna õigesse kohta. 3000-kroonine võit sattus Mustla alevisse, 1000- ja 500-kroonised on läinud laiali üle maa.

Veel enne 3. klassiloterii lõppemist algab 4. klassiloterii, mille plaan järgmisel leheküljel.

*

1. aprillist hakkab Eestis maksma steriliseerimise seadus, mille järgi kuuluvad sigitusvõimetus muutmisele vaimuhaiged, nõdrameelsed ja teised raskekujulised haiged, kes pärvituse teel võiksid edasi anda raskeid kehalisi vigu. Arvatavasti tuleks Eestis sigitusvõimetus muuta vähemalt tuhat inimest.

*

Rahvaarvu kahanemine maal näib viimaste andmete põhjal Eestis üha süvenevat. Ja seda mitte üksnes linna siirdumise tagajärjel, vaid ka rahva otsese väljasuremise tõttu. Nii räägivad Viljandimaa luteriusu praostkonna 1936. a. kokkuvõtted selles üsna kurba keelt: aasta kestes oli praostkonna kogudustes ainult 853 sünni juhtumit, surmajuhtumeid aga 1043. Ainult

kahes koguduses oli sündivus surevusest suurem.

Seega äsjaüritatud rahvaarvu tõstmise propaandale vähemalt Mulgimaal veel ei nähtu mingeid tulemusi.

*

Tallinna linn ehitab Vene turule uue raekoja. 9. jaanuaril langetas linnavalitsuse juures loodud komisjon oma otsuse uue raekoja projektide võistlusel. 1-se auhinna, 3000 kr., pärisid arhitektid E. Lohk ja A. Küttner.

Uue raekoja asukohaks on nähtud ette Vene turu äärne, praeguse toiduainete turu kõrval. Ehitamist ei kavatseta siiski alustada veel lähemate aastate jooksul.

*

Enne jõule Eesti Karskusliit ja Naiste Karskusliit esitasid riigivanemale märgukirja, paludes võtta kaalumisele rea ettepanekuid alkoholimüügi ja -tarvitamise piiramiseks.

Märgukirjas juhti tähelepanu kõigepealt sellele, et alkohol Eestis on liig kättesaadavaks tehtud. Kahe viimase aasta jooksul on joogikohtade arv kasvanud 1006-lt 2146-le, ehk 112,9 protsenti. Eriti hädaohtlikuks arvatakse alkoholimüüki tarbeainete kauplustest. Märgitakse, et joomine Eestis on suurenemas, ja sellega on seotud ka suurem surevus. Piiritusviina tarvitamine on Eestis suurem kui kuski mujal. Osa piiritusvabrikuid tuleks sulgeda või ümber korraldada muuks otstarbeks. Alkoholitarvitamise autoriteedi vähendamiseks palutakse keelata alkoholi tarvitamine seltskondlike organisatsioonide ja ametiasutuste koosviibimistel, samuti üliõpilasorganisatsioonides.

*

Jõulud Eestis möödusid — udusompja, isegi sooja ilmaga. Lumi, mille tulekut oodati pikisilmi, tuli maha alles pärast uut aastat. „Mustad“ jõulud loomulikult jäid võlgu ka sobivas jõulumeelolus, eriti nulle, kes mäletavad ilusaid valgeid talipühi lume ja härmatisega.

*

29. detsembril suri kangelasurma 32-a. ema, Alma Paade, kes püüdes päästa uppumisest oma 5-a. poega Harrit, uppus ühes temaga Vissi järve, Meeri vallas, Tartumaal. Uppumise põhjustas nõrk jää, millele 5-aastane poeg liigu laskma oli läinud ja läbi jää kukkunud. Pojale appitõttamisel uppus ka ema.

*

19. detsembril toimus Tallinnas Centum-klubi ruumides eesti kirjanikkudele ja teadusmeestele riigivanema ja seltskondlikkude auhindade väljaandmine. 1935. a. riigivanema kirjanuduslikud auhinnad määrati järgmiselt: I auhind — 1500 krooni, Marie Under'ile

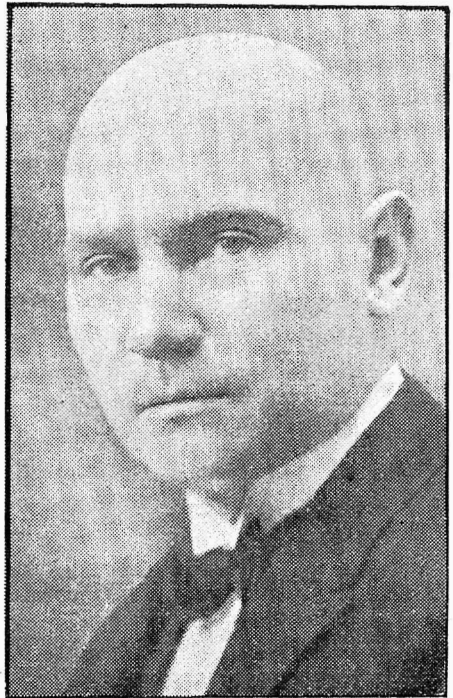
luuletuskogu eest „Kivi südameilt“, mis komisjoni otsusel on kogenud inimese ja isiku elamustest süvenenud südametarkuse raamat. Üle kogu teose langeb selgitatud elumõttestamise ja kauguse igatsuse ödangu valgus. Luuletuskogus paelub elumeelsus, vahelduv ja uudistav värskus, elurütm ja eluenergia.

II auhinna, 1000 kr., sai Johannes Süttiste luuletuskogu „Päikese ootel“ ja poemi „Noored partisaanid“ eest; teise II auhinna, 1000 kr., sai August Mälik romaani eest „Öitsev meri“. Eesti Panga auhinna, 1000 kr., sai A. Tammsaare romaani eest „Ma armastasin sakslast“. Peale selle said mitmesugustelt organisatsioonidelt auhindu veel 16 autorit ja kirjastust; viimased premeeriti eesti raamatu nägususe tõstmise eest.

Teadusmeestele, kelle hulgas enamik oli Tartu ülikooli õppejõude, määrati 9 auhinda aasta jooksul sooritatud mitmesuguste tööde eest eesti teaduse edendamisel.

*

Eesti loetavaim kirjanik Oskar Luts, kes pidevalt elab Tartus, pühitses 7. jaanuaril oma 50 a. sünnipäeva. Lugupeetud kirjanikule, kelle teoste arv küünib 60 ligi, korraldati mitmel pool austusõhtuid, muuseas ka tema sünnipaigas Palamusel. Kuulus „Kevade“ ning järgnevate Tootsi lugude autor sai väga vaimustavate austusavalduste osaliseks Tartus „Vanemuises“, kuhu oli voolanud nii palju rahvast, et politsei korrapidamisega nägi palju vaeva. Riigivanem ja kirjastus „Noor-Eesti“ annetasid kirjanikule kumbki 1000 krooni, Eesti Kirjanike Liit 250 kr. ja Tartu maavalitsus 250 kr. Üks

Kirjanik Oskar Luts.

Tartu aednikke annab juubilarile aia asutamiseks niipalju puid ja põõsaid, nagu Luts ise tahab. Läänud aastal Tartu linn kinkis kirjanikule krundi, kus asub tema äsja valminud elumaja.

Väliseestlased!

Tellige ise ja kohustage oma sugulasi kodumaal tellima kuukirja

„Välis-Eesti“

Sellega kasvatate sidet Kodu- ja Välis-Eesti vahel

Välis-Eesti päeva pühitsemine Detroiti eesti seltsis „Kodu“.

Organiseeritud Välis-Eestist.

Kuidas Ludvig Juht Bostonis tegi Välis-Eesti päeva. Suurejooneline esinemine raadios ja propaganda esifile.

Ludvig Juhti diinaamilisest tegutsemisvõimest võis loota juba ette, et ka sellise, väliseestlastele ülitähtsa sündmuse pühitsemisel, nagu on selleks kujunenud igaaastane Välis-Eesti päev, rakendub see võime tööle erilise jõu ja tagajärgedega. Kuulemegi seda saabunud aruandeist.

Eriti Bostonis, kus eestlaste pere varem alati on olnud koondamata ja killustatud, oli sarnase päeva korraldamine seotud raskustega. Niipea, kui Bostoni Eesti Seltsi juhatus Välis-Eesti päeva pühitsemise oli otsustanud, pöördus L. Juht, koos noore agara Bostoni eestlase E. Veski ga kõikide kohalike raadiojaamade poole, et saada nõusolekut Välis-Eesti päeva kohase programmi raadiosaate korraldamiseks. Kui olid saabunud soovitud nõusolekud, valiti jaamade seast muidugi kõige suurem, kus L. Juht juba varem oli edukalt esinenud. Jaam oli isegi niivõrd vastutulelik, et küsitud veerand tunni asemel lubas aega „õhus olemiseks“ isegi pool tundi.

E. Veski valmistas programmiks 10-min. kestvusega kõne Eesti ja Välis-Eesti kohta, L. Juht aga koostas muusikalise eeskava eesti rahvalauludest ja viisidest, kus laulnettekanded olid ette nähtud pr. Amanda Juhtilt. Jaama juhatus kiitis kava heaks ja astus sammud, et ülekannetes seda kava levitaksid ka kaheksa teist New Englandi osariikide jaama. Arvestades kava väärtust, paigutati ta pühapäevasesse raadioprogrammi, mil saated harilikult paremad. Eelreklaami eest muretses raa-

dioühing „The Colonial Network“, levitades eelteateid programmist 25-le suuremale New Englandi ajalehele jne. Peagu kõik ajalehed töid nad isegi iihes kavategelaste piltidega. Et kindlustada tähelepanu Välis-Eesti päevale veelgi, „The Colonial Network“ täiendava eelreklamina korraldas „eelõhtul“, laup., 28. novembril hra Veski keile mikrofone ees pooltunnilise avaliku intervjuu, milles puudutati kõik tähtsamad Eesti eluvaldused, nii praegused, kui möödunud. Muidugi hoolitses L. Juht ka selle eest, et teated raadios esinemiste üle saadeti ka kõigile teadaolevatele eestlastele Bostoni ümbruses ja isegi New Yorgis ning levitati ka ameeriklaste hulgas Bostonis, kus tal seltskonnas on olnud inimestega laialdasi kokkupuuteid.

Ja kui oli möödunud Välis-Eesti päev ise ning oli sooritatud pühapäevane „suurprogramm“ raadios, siis ilmnesid ka tulemused, — spontaansete kiituseavalduste ja õnnitluste näol nii ameeriklastelt kui ka eestlastelt enestelt. E. Veski huvitava kõne, pr. Juhti laulnettekannete ja L. Juhti rahvaviiside esitamise üle tuli tunnustust Bostoni sümfooniaorkestri liikmetelt, massilisi õnnesoove kõigilt tuttavalt ja tundmatutelt telefonil ja terve virvi kirju Bostoni Eesti Seltsi ja L. Juhti nimemele, mis tänuks raadiokuulajad olid adresseerinud raadiojaamade kaudu. — Et kava selliselt õnnestus, selles muidugi olid põhjuseks tema meisterlikult valitud „lööknumbriid“, — L. Juhti mängitud „Ema süda“, „Viru valss“, kaks pala V. Padvalt: „Eesti hällilaul“ ja „Menuett“ ning pr. A. Juhti laulud „Tasa, tasa, tuulekene“, „Pulmalaul“, „Kus on kurva kodu“ ning — „Tuljak“.

Välis-Eesti päev ka Bostoni Eesti Seltsis ületas kõik ootused. Öhtune kogunemine The Norfolk House'is Rosebury's tõi kokku üle 40 eestlase, kelle hulgas mitmed polnud varem omavahelisteks kogunemisteks üldse näidanud huvi. Pikema kõnega Eesti, väliseestluse ja Välis-Eesti päeva tähtsuse kohta esines hr. E. Veski, ühise kohvilaua eest muretsesid agarad näistegelased, kusjuures pr. P. Sundbachi valmistatud kookidele ja tortidele tegelikult au tehti, ning jalakeerutusele pakkusid muusikat vaheldamisi pr. Kolka ja hr. Mägi. Veel samal öhtul võttis selts oma uuteks liikmeteks rea bostonlasi, kes seni on organiseerimata püsinud eemal.

Kommunistide rühm, kes Bostoni eestlaste seas on küll vaid 5—6-liikmeline, pärast Välis-Eesti päeva näitas oma mahajäänud olekut rahvustundes (ja seega ka oma Venemaa vendadest) sellega, et piüdis seletada, nagu oleks raadioettekandeid jne. päeva puhul finantseerinud Eesti valitsus.

Hiljem, 20. detsembril, demonstreeriti Bostoni Eesti Seltsis rohkearvulistele vaatajaile uut eesti filmi, mis äsja oli saabunud kodumaalt. Filmietendusele järgnes ühine koosviibimine kohvilauas.

T.

Detroiti eesti seltsi aullige J. Wiik.

Välis-Eesti päev Detroitis. Ludvig Juht külastas detroitlasi.

Detroiti organiseerunud väliseestlased juba harjunud kombe järele pühitsesid Välis-Eesti päeva ka 1. a. nov., korraldades selleks Detroiti eesti seltsi „Kodu“ algatusel ja soome vellede „Kaleva Koti“ peosaalis vastava öhtu, mis kujunes kõigiti lõbu- ja huviküllaseks. Pikemate kõnedega esinesid peoõhtul seltsi esimees ja ka parajasti Detroitis viibiv maalikunstnik J. Riis. Mõlemad oma kõnes ühtlasi avaldasid soovi, et tulevikus V.-Eesti päevade puhul ja samuti ka jõuludeks juurduks ilus komme — tollivabade kingituspakikeste vahetus kodu- ja väliseestlaste vahel. Kõnedele järgnesid klaverisoolod prl. S. Week'ilt. Peo einelauas maitsti kodumaa kiludega võileibu, peo lõppakordina toimus jalakeerutus saalis. Puhassissetulek peost oli määratud eesti kuulsama sportlase ja maadlusangelase G. Lurichi mälestussamba püstitamiseks.

Varsti pärast Välis-Eesti päeva möödumist jõudis detroitlasteni sõnum ja teade, et jälle on midagi tähtsat tulemas. — 9. detsembril nimelt toimus Detroiti suurimas kontsertsaalis Masonic Hall'is Bostoni sümfooniaorkestri külastuskontsert, ning kuna teada oli, et selle hiigelorkestri 110-mehelises peres kontrabassisolistina viibib ka meie kuulus kaasmaalane Lud-

vig Juht, siis polnud imestada, et rahvast tulvil kontsertsaalis leidus kuulajaina ka nii mõnigi kohalik eestlane. Pärast kontserti L. Juht oli palutud D. E. S. „Kodu“ ruumesse, kus ühises teelauas üteldi vastastikkü tervitusi ja viibiti ülevas meeleolus kunni hommiktundideni. Oli ju see juhus ainulaadne ka selles, et Bostoni Eesti Seltsi esimees külastas Detroiti eesti seltsi, ning kõigile koosviibijatele jäi ühiseks sooviks, et selline sidemete tihendamine aina süveneks. Mälestusena külastkäigust annetasid Detroiti eestlased Bostoni eestlastele endist Välis-Eesti päeva puhul valmistatud ühisülevõtte. V.

*

Detroiti eesti selts „Kodu“ oma septembrikoosolekul valis enda auliikmeks seltsi asutaja ja senise juhatusliikme hr. J. Wiik'i ühes abikaasaga. Mõlemate enastsalgava ja vaevarikka 10-aastase töö tunnustusena on see ühtlasi ka ainumaks sellelaadiliseks auavalduseks, mida selts tänini kellelegi osutanud.

J. Wiik, kes on sündinud 1881. a. Tartumaal, Laiusel, noorena siirdus Venemaale, kust hiljem asus Narva ja tegi kaasa ka 1905. a. sündmused. Ühendriikidesse rändas juubilar 1910. aastal, asudes esialgu Chicagosse. Kuus aastat hiljem tuli ta Detroiti, kus viibib tänaseni. Elukutselt on juubilar puusepp. Detroitis ehitas ta oma kodu, kasvatas 5 last ja praegu, mil lapsed täisealised, rakendab veelgi enam oma energiat eestlaste ühissetevõtetele,

kuigi seltsielu organiseerimisel juba 10 a. tagasi oli ta üks algatajaid ja kaasatõmbajaid. Ainult J. Wiik'i ja tema abikaasa hool aastate kestel ongi hoidnud Detroiti Eesti Seltsi pidevalt elujõulisena.

Seda hinnates seltsi juhatuse valis juubilaril ühes abikaasaga oma esimesteks au liikmeteks. Detroiti eestlased soovivad mõlemale tervist ja jõudu nii isiklikuks eluks kui ka üldtegevõtte sooritamisel. J. R.

Välis-Eesti päev New Yorgis

New Yorgis pühitseti Välis-Eesti päeva Eesti Haridusseltsis kaugelt suurejoonelisemalt kui ühelgi eelmisel aastal. Välis-Eesti liikumine leiab Ameerika eestlaste keskel kasvavat poolehoidu, mis väljendub kõige selgemini iga-aastases Välis-Eesti päeva pühitsemises kord-korralt suuremas ulatuses. Võrreldes eelmiste aastatega oli osavõtt sellest mitmekordselt elavam ja võis märgata, et Välis-Eesti päev on saamas New Yorgi eestlaste õilsaks traditsiooniks, ilma milleta sügisene tegevuse hooaeg ei saa olla täielik.

Välis-Eesti päeva kandvamateks osadeks olid Välis-Eesti Ühingu usaldusmehe konsul K. Kuusiku ja Am. Eesti Lõidu esimehe hra J. Annussoni kõned ning Eesti Haridusseltsi kooriguhi ja kavaaegse tegelase pr. Olly Kukepuu kontsert. Eeskavale järgnes tants, mis haruldase hulga külalisi kuni hommikutundideni hoidis lõbusalt koos.

Konsul Kuusik pühendas oma kõne tervelt Välis-Eesti Ühingu sihtide ja tegevuse selgitusele, tuues elavalt kuulajaskonna ette neid suuri edusamme, mis Ühingu on teinud eestlaste organiseerimisetöös üle maailma ning seda üldist tunnustust, mis see töö on leidnud Eestis. Eriti tugevasti rõhutas tema seda osa Ühingu tegevuses, mille läbi ameerika eestlased otseselt on kasu saanud, nagu filmide ja kirjanduse muretsemist, ekskursioonide vastuvõttu Tallinnas jne.

Hra Annusson kandis ette huvitava referaadi amerikanisatsiooni küsimuse üle, näidates, et arvates välja „maru-ameeriklasi“, tunnustavad ka enamuse ümberrahvastuse küsimusega tegeleud ameeriklasi, et välismaalane ei pruugi sugugi oma vana kodumaad ära salata ega unustada. Ennem vastupidi. Ainult tubli eestlane on ka tubli ameeriklane.

Pr. Olly Kukepuu kontsert, kus ta esines haruldastes rahvuskostüümides, tõmbas kokku ka hea hulga ameeriklasi, kes ühes eestlastega nautisid jällegi pr. Kukepuu laulude haruldast võlu. P-k.

Välis-Eesti päev Sao Paulos

Laupäeval, 28. novembril m. a. pühitseti Sao Paulos eestlased Välis-Eesti päeva. Päeva puhul korraldati Eesti Seltsi

„Uus Kodu“ ruumides päevakohane aktus, kus esinesid kõnedega seltsi esimees Paul Veltson, Edgar Tamberg, Aleksander Aur ja Jiiri Viinamaagi. Peale aktuse oli korraldatud seltsi naisosakonna poolt Kadriõhtu laulumänguliste lõbusate ettekannetega, ning pühapäevakooli õpilaste ilulugemisega, millele järgnes tants. Külalisi oli õhtule ilmunud rohkesti.

Välis-Eesti päeva peoõhtust võttis osa ka Eesti konsul Brasiilias hra Finn B. Arnesen abikaasaga.

Seltsi juures töötab praegu pühapäevakool hra Jiiri Viinamae juhtimisel.

*

M. a. 14. novembril korraldas Eesti Selts „Uus Kodu“ peoõhtu, kus esines seltsi laulukoor hra Jiiri Viinamae juhtimisel ja kus viimane esines ühtlasi ka soololauludega. Kavas oli rohkesti eesti heliloojate töid, mis võeti vastu suurte kiiduväljendustega. Saal oli tulvil rahvast, kes nõudsid ettekannete kordamist. Jiiri Viinamaele annetati lilli. Peoõhtu lõppes tujuküllase balliga.

*

Ajakirja „Meie Kodu“ väljaandmine on rahalistest raskustest pärast pandud ajutiselt seisma. Nagu kuulda, on Brasiilia eestlased kaalunud võimalust tulevikus välja anda perioodilist ajakirja albumi näol, mis ilmuks tarviduse järele ning tähtsamatel päevadel.

Nurjunud Välis-Eesti päeva pühitsemine Monteideos.

Välis-Eesti päeva pühitsemine oli kavatsatud ka Monteideo eestlaste seas, Uruguais. Eeltöödki selleks olid tehtud ja kutsed laiali saadetud mõnekiümnele eestlasele, kes elavad Monteideos. Kahjuks ei tulnud aga Välis-Eesti päeva pühitsemisest midagi välja, kuna peale asjaalgajate ei tulnud teisi kedagi kokku. Nii pühitseti asjaalgatajad Välis-Eesti päeva ainult omavahel.

Sydney eestlaste seltsielust Basaar, lastepidu ja kool. — Välis-Eesti päev ja Koidula 50. a. surmapäeva pühitsemine.

Ehkki eestlaste arv Sydney's ja ümbruses ulatab kuni tuhandeni, püsib otseselt seltsielust osavõtjate arv suhteliselt väikesena. Kui aga Sydney eesti selts „Eesti Kodu Linda“ pidas l. a. 10. ja 17. oktoobril oma aastabasaari, siis mõlemal päeval pääsetähti lunastanute hulk tõusis siiski 156-le. Pealegi olid seltsitegelased basaarile täiendavate tõmbenumbritena korraldanud esimesel õhtul kontserdi ja teisel õhtul teatritenduse. Kontserdil esines soololau-

hüdega pr. Tüedeman, kes alles mõni nädal varem oli siirdunud Sydneysse Londonist. Teatriõhtul kanti ette naljamäng „Ta peab kurt olema“ hra A. Reinthali juhatusel.

Basaaril olid esitatud mitmesugused osakonnad, nagu näiteks käsitöölauad, loterii-allegri, õmeratas, nooleviskamine, lillelaud, karikatuurilaud, tulevikuenustaja ja einelaud verivorstide, kapakalja ja muu kibedamaga. Basaari rahaline läbikäik oli £ 140.70 sillingit ja puhas ülejääk £ 93.14 sillingit.

24. oktoobril korraldas selts lastepeo, millest võttis osa kuni 50 last ja umbes sama palju vanemaid inimesi. Peo eeskavas esinesid ainult lapsed, üllatades vanemaid oma võimetega laulus, tantsus ja mängus. Seltsi eestikeelses lastekoolis, mis töötab juba kolmandat aastat, käib praegu 22 last. Kui paar aastat tagasi kooliõpetajatel ja lastekomitee liikmetel veel oli raske valvata, et lapsed omavahel ei räägiks ainult inglise keelt, siis praegu kõik koolis käijad lapsed kõnelevad vabalt eesti keeles, tehes iksteisele märkusi, kui satub sekka ka ingliskeelseid lauseid.

Pühapäeval, 25. oktoobril oli seltsi haridustoimikond korraldanud kõneõhtu, kuhu hra L. Viru kõnele teemal „Saatused idee“ oli tulnud kokku palju kuulajaid. Kõneleja tõi saatused mõiste selgitamiseks rea huvitavaid näiteid ajaloost, põimides neid mitmesuguste tuntud nimede arvamustega saatused kohta.

Lõpuks võib märkida, et Sydney eestlaste seas püsib tõsine kavatsus oma seltsimaja omandamiseks. On loodud vastav kapitalikogumise komitee, kelle algatusel on peetud juba mitmed nõupidamised ja levitatud üleskutsesid. Ehkki kavatsuse eluviimine paratamatult võtab aega, näib olevat kindel juba praegu, et ta teostamata ei jää.

Ed. J.

Sydney eesti selts „Eesti Kodu Linda“ pühitses Välis-Eesti päeva koos Lydia Koidula 50. a. surmapäeva mälestamisega, milleks pidustuskava oli põimitud vastavate kõnedega ja lauluettekannetega. Koidula elust ja loomingust kõneles hra L. Viru, tema laule laulsid prl. Valve Heidepark ja hra E. Jürgenson, „Ema siidame“ kandsid ette duetis hrad R. Glasheen ja Jürgenson, ning Koidula luuletusi deklameerisid Daisy Varik ja pr. M. Kaevats.

Välis-Eesti päeva tähtsusest kõneles hra L. Norrak, välismaalt saabunud külalisena pr. Tiidemann esines aariatega parematest ooperitest ning eeskava lõpul hra A. Reinthal esitas iluhugemise-na paar katkendit eesti algupärasest kirjandusest. Pidustused lõppesid jalakeerutusega ühises sõbralikus ja lõbusas meeleolus.

Välis-Eesti päev Harbiinis. Eesti eeskava Kauge-Jda raadios.

Välis-Eesti päeval korraldas Harbiini E. Selts kontsert-balli mugavates Kaardtee klubi ruumides, ilustatud eesti lippudega. Õhtu algas esimehe A. Raevalla kõnega päeva tähtsusest. Järgnev kontsertosa oli koostatud rahva- ja teistest populaarsetest viisidest Eestis. Esines Seltsi meeskoor, millele järgnesid viiuli-, sopraani- ning klaverisoolod. Erilise menu osalisteks said pr. V. Perminoffilt lauldud „Tasa, tasa, tuulekene“ ja „Tule koju“, ja neiu I. Thomsoni popurrii klaveril. Eestlaste külalistena viibisid pidul paljud välisriikide konsulid, naaberriikide kolooniate seltskonnategelased, ajakirjanduse esindajad jne. Seltsi naiskomiteel läks korda luua koosviibijate keskel koduse ja sõbraliku meeleolu. Tuju tõstmiseks aitasid kaasa daamidelt serveeritud kriison, koduõlu, tee, kohvi ja maitavad kiipsised. Tantsust, mis hilja ööni kestis, võtsid osa nii noored kui vanad.

Päeval, kella 2.05 kuni 2.35 Harbiini raadio-ringhäälingus esineti eesti muusikapaladega. Kaastegevad olid: Seltsi meeskoor ja pr. V. Perminoff (sopraan), prl. I. Thomsoni klaverisaatel. Lisaks esitati eesti muusikat heliplaatidelt. Raadiokontsert õnnestus kõigiti. Kauge-Ida eestlased Kirinis, Mukdenis, Dairenis, Šanghais ja teisel olid kontserdist varakult informeeritud, nii et ka nemad said võtta osa V.-E. päeva pühitsemisest. Veel samal päeval saabusid neilt mitmelt telegramme tänuga eesti muusika eest.

Kohalik ajakirjandus suhtus väga sõbralikult väliseestlaste pühale ja avaldas kirjeldusi nii pidust, kui ka raadiokontserdist.

R. Gr.

Harbiini eestlased toetavad eesti ühissettevõtteid.

Harbiinis asuvate eestlaste hulgas need, kellel ainelisi võimalusi küündis, on alati innukalt toetanud omavaheliste korjanduste abil tähtsamaid ühissettevõtteid ja -iiritusi kodumaal. Nii korjati Harbiinis juba 1935. aastal allveelaevastiku sihtkapitali heaks 100.58 dollarit, läinud aastal raamatuaasta fondile 35.55 dollarit ja Männiku õhvirte perekondade abistamiseks 25 dollarit. Allveelaevastiku sihtkapitalile määrati ka viimase Välis-Eesti päeva pühitsemiseks sissetulnud tuludest 25 prots., s. o. 33.40 dollarit. Kavatsetakse korjanduste abil jõudu mööda toetada ka väliseestlaste abistamise fondi, mille asutamise Välis-Eesti Ühing l. a. lõpus otsustas jautavalt.

13. Jõuluõhtu 1936. a. Läti Ülikooli Eesti Üliõpilasseltsis „Estia“.
Esiresa istuvad vasakult: konsul V. Kruus, „Estia“ esimees Arn. Kasak, pr. Menning, saadik K. Menning, pr. Kasak ja peakonsul H. Rosenfeldt.

Välis-Eesti päev Varssavis.

Välis-Eesti päeva puhul Eesti saadik Varssavis härra Markus abikaasaga korraldas vastuvõtu eesti Varssavi kolooniale. Ilmunud oli 38 väliseestlast, kellest suurem osa on Varssavis õppivad eesti üliõpilased.

Klaasi tee juures veedeti saadik Markuse küllalislahkes majas paar tundi, sõlmides tutvusi ja vahetades mõtteid kodumaa üle.

Varssavis endistel aastatel Välis-Eesti päeva pühitsetud ei ole.

Eesti üliõpilased Riia ülikoolis.

Läti ülikooli eesti üliõpilaste selts „Estia“.

Ligikaudu 0,2% Läti eestlasist on koondunud akadeemilisse koondisse ja moodustanud Läti ülikooli eesti üliõpilasseltsi „Estia“.

Varem oli Läti ülikoolis õppimas rohkem kodumaa eestlasi, peamiselt tehnikateaduskonnas ja arhitektuuri alal, kuid nende teaduskondade ümberkorraldus Eestis muutis olukorra.

Läti eesti soost üliõpilased on küll peagu eranditult astunud „Estia“ liikmeks, kui mitte lugeda selliseid, kes ei taha või tunnevad alandava olevat lugeda end eestlasteks või vähemalt Eesti sõpradeks.

Üliõpilasselts „Estia“ väike liikmete arv on küll põhjuseks, et seltsi tegevuses ei ole nii suurt aktiivsust, kui võiks tahta üliõpilasseltsiorganisatsioonilt, ent siiski, arvestades tema omapäraseid ülesandeid ja või-

mahsi, ta on meeldivaks koondiseks Läti ülikooli eesti soost üliõpilasile.

Eriti meeldivalt on üliõpilastele kujundunud „Estia“ majanduslikult, sest ta omab hea raamatukogu ja veel parema laenukassa, millest hoolsamad ja abivajavamad seltsiliikmed saavad protsendita pikaajalist laenu. Laenukassa asutati 1931. a. ja teda toetavad Eesti saatkond Riias, Riia Eesti Haridus- ja Abiandmisselts ja jõukamad Riia eestlased, nende hulgas „Estia“ auvilistlane peakonsul H. Rosenfeldt, hr. J. Koppel, hr. R. Koppel, hr. Kalt, hr. Hoff ja kõige uuema toetajana hr. L. Sepp. Tänu laenufondile, „Estiat“ tuleb küll suhteliselt võttes lugeda rikkaimaks üliõpilasseltsiorganisatsiooniks Läti ülikooli juures.

13. det. 1936. a. pidas „Estia“ omavalhelise jõuluõhtu, millest olid osa võtma palutud ka kõik laenufondi toetajad.

Eesti jõulud Riias.

Riia eesti lastele tuli jõuluvana endiste aastate eeskujul jälle kaks korda. 20. detsembril korraldas Riia Eesti algkooli nõukogu Riia Eesti Haridusseltsi osakonna ruumes, Kooli tänaval 13, ihusa jõulupeo. Kava, milles esitati õpilaskoori laulud, deklamatsioonid ja näidend „Jälle on jõulud“, viidi läbi noorusliku hoo ja elavusega, mida hindas ka jõuluvana rõhkete kingitustega.

25. detsembril toimus jõulupidu Riia Eesti Haridusseltsis. Noortele jagas seltsi juhatus maiustusi, segakoor kandis ette kõlavaid koorilaule, lavastati neljaväetuline jõulujutt, ning jõulupidu — ring-

Riia Eesti Nais-
seltsi jõuluõhtu
6. Jaan. 1937. a.

mängude ja tantsuga — kestis kaugemale üle pooleöö. Peoõhtu oli kaunis, oli hoolikalt koostatud ja läbi viidud. Selliselt oskab neid korraldada seltsi vilunud esimees hra J. Verendel.

K. K.

Prof. A. Gleye referaat.

14. detsembril m. a. korraldas Välis-Eesti Ühingu Riia klubi referaatõhtu, kus esines kõnega prof. A. Gleye teemal: „L ä ä n e - S o o m e m u i n a s l u g u“. Praegusel ajal muinasajalooliste küsimuste üle valitseva suure huvi tõttu oli referaati kuulamas rohkearvuline pere.

Uue-aasta vastuvõtt Lätis Aluksne ja Hopa Eesti Haridusseltsides.

Aluksne Eesti Haridusseltsi Noortegrupi korraldusel toimus 31. det. 1936. a. uue-aasta vastuvõtt Aluksne Eesti 6-kl. algkooli ruumides, kuhu seks oli kokku kogunenud arvukalt kohalikke eestlasi.

Aktusel avasõna ütles hr. J. Tsetser ja kõnedega esinesid: Välis-Eesti Ühingu Valga osakonna juhatusel läige hr. Ed.

T i r o , Aluksne eesti 6-kl. algkooli juhataja hr. K. Veebær ja hr. N. Tsetser.

Põlevate jõuluküünalde särades valati küdeva ahju ees tinaõnne aastaks 1937 ja harrastati elavalt eesti laule ning tantsu kuni hilja hommikuni järgmisel aastal.

Sama meeleolurikkaks kujunes Hopa Eesti Haridusseltsi poolt oma äsjavalmitud majas korraldatud jõulupuu kohalikele eesti lastele, kus mudilastele rõõmsa üllatusena saabus hallihabemeline jõuluvana (pedagoogiümi õpilane J. T u v i k e Tallinnast), teatades, et keerukad tollioperatsioonid piiril kestsid nii kaua, et ei saanud jõulukes mitte kohale, seepärast tuli alles vana-aasta õhtul. Nüüd tuli igal näidata omi oskusi ja teadmisi, et osa saada vanakese suurest reisipaunast. Ei pääsenud vanadki jõulutaadi „eksamineerimisest“.

Peale jõulupuu oli ühine teeland, kus kõnega esines Välis-Eesti Ühingu läige hr. R. R a a g Valgast. Lauldes eesti laule ja omavahelises vestluses möödus aeg kuni hommikuni.

Osavõtjaid oli vaatamata halvale ilmastikule ja teohludele isegi kaugemalt maalt hobustega kohale sõitnud.

Välis-Eesti Ühingu laost on saadaval mitmesuguses suuruses ja headuses
Eesti laualippe ja rahvuslinte.

Välis-Eesti organisatsioonid, varustage end Vabariigi aastapäevaks laualippudega ning rahvuslintidega!

Mitmesugust.

V.-eestlaste teened allveelaevastiku sihtkapitalile.

Väliseestlased loetavad vaimutatult allveelaevade muretsemist.

Allveelaevastiku Sihtkapitali juhatus lõpetas 1. aprillil 1936. a. allveelaevade hävitaja ehitamiseks korraldatud võistluskorjanduse, mille eesmärgiks oli koguda kr. 120.000.— Tegelikult koguti võistluskorjandusel kr. 136.298.— või 113,5% kogumiseks ettenähtud summast. Kui selle summale juure arvata enne võistluskorjandust kogutud summa ja panga 1%-%, siis võib mainida, et sihtkapitali juhatus saavutas summa kr. 200.000.—, mis tarvilik allveelaevade hävitaja ehitamiseks.

See summa on juba ka härra Rüigivanema käsutusse antud — kr. 160.000.— — 28. novembril 1935. a. ja kr. 40.000.— — 29. septembril 1936. a.

Selles summas on ka väliseestlaste poolt enne võistluskorjandust annetatud summa kr. 2709.45.

1. septembril 1936. a. sihtkapitali juhatus alustas uue võistluskorjandusega, et soetada ehitatavale laevale ka relvad ja seega laev härra Rüigivanemale üle anda tervikuna rahva poolt annetatud summadega. Uue korjanduse eesmärgiks on koguda 120.000 kr. Sellest summast oli määratud kodumaa toimkondadele kogumiseks kr. 102.500 ja Välis-Eesti toimkonnale kr. 17.500.—

Uuel korjandusel on sihtkapitali organisatsioonide võrk tunduvalt suurenenud nii kodu- kui ka välismaal. Nii tegutsesid praegu kodumaal 28 toimkonda, kes omale loonud abitoimkondi 394 ja 1 Välis-Eesti toimkond 8 abitoimkonnaga. Kogusummas võtavad praegusest, relvade heaks korraldatavast korjandusest osa ligi 200 naist ja 2500 meest.

Välis-Eesti toimkonnal on seni abitoimkonnad loodud: Riias, Kaunases, Helsingis, Harbiinis, Genfis, Londonis, New Yorgis ja Šanghais.

Riia abitoimkonna esimeheks on hr. J. Verendel ja sekretäriks pr. M. Kausak. Kaunase abitoimkonna esimeheks — J. Mahlberg ja liikmeteks hr. A. Raag, pr. L. Kumetis ja pr. H. Bugaila. Helsingis moodust. toimkonna pr. J. Rebane, pr. O. Hõbemägi, pr. A. Schwalbe ja h-rad J. Hart, K. Sahras ja mer.-leitnant J. Sandbank. Harbiinis — h-rad A. Lõhmus — esimees, A. Raevald — laekur, G. Pedai, pr. A. Bardin ja hr. R. Grünberg — sekretär. Genfis kogub hr. J. Kõdar ja Londonis saatkonna nõunik hr. O. Grant.

New Yorgis võttis üldise korjanduse

teostamise Ameerikas viibivate eestlaste keskel enda peale sealne Eesti konsul K. Kuusik. Hr. Kuusik m. a. sügisel Eestit külastades, jutuajamisel sihtkapitali asjaajaja kapten J. Luks'iga lubas kogu Ameerikas Eesti asundustes ja ühinguates moodustada omale abiks vihukaid toimkondi, mis tagaks paremaid korjanduse tulemusi. Hr. Kuusik andis ka lootust, et Ameerika eestlased annavad sihtkapitalile üle korjanduse lõpuks suurema summa.

Šanghais võttis koguja ülesanded endale konsul P. Rumberg, kes juba varemalt kogus tähelepanuväärse summa — 750 Ekr.

Nagu sellest nähtub, suhtuvad väliseestlased oma isamaa riigikaitse ülesehitamisele väga heatahtlikult.

Esimese Välis-Eesti annetusena laekus sihtkapitalile uueks aastaks Riias — Eesti kindralkonsul ins. Herbert Rosenfeldt'i korjandusest 100 latti; Harbiini toimkond teatas, et Harbiini Eesti Seltsi eestseisus 28. nov. m. a. Välis-Eesti päeval korraldatud peo sissetulekust 25% annetas allveelaevastikule, mis välja on teinud 117,25 jeeni.

Üldiselt on kõik Välis-Eesti abitoimkonnad liikunud korjanduse sügiskuupele, sest suvekuudel on seltside tegevuses üldine seisak.

Välis-Eesti abitoimkondadele, koguajatele ja annetajatele on ette nähtud ergutuseks rida auhindu, millede loetelu piüüame tuua järgmises numbris.

Nagu nüüd selgumud, on eeloleval Vabariigi 19-dal aastapäeval ehitatavale allveelaevade hävitajale „kiilu“ panek. Samal päeval kavatsed sihtkapitali juhatus kiirendatud korras üle anda härra Rüigivanemale ka relvade heaks kogutavat summat. Seepärast oleks juhatus soov, et kõik Välis-Eesti abitoimkonnad alustaksid kohe eriti energilist tegevust ja kannaksid kõik laekunud summad sihtkapitali arvetele ehk otseselt sihtkapitali juhatusale, Tallinn — Kaitseminsteerium, hiljemalt 17. veebr. k. a. See võimaldaks nende summade üleandmist härra Rüigivanemale „kiilu“ panekul ja seega oleksid ka väliseestlased väarikalt esindatud üleantavas auaadressis.

Kahtlemata leidub väliseestlaskonnas veel rohkesti isikuid, kes aktiivselt tahaksid osa võtta kodumaa merekaitse ülesehitamisest, kas annetajana või kogujana. Kõiki neid isamaalitest tunnetest aetud eestlasti palume ühendusse astuda sihtkapitali asjaajaja kapten Jaan Luks'iga, kelle aadress: Tallinn, Kaitseminsteerium.

Kirjavahetusest kodumaa ja Välis-Eesti noorte vahel.

Õpilaste Rahvusvahelise Kirjavahetuse Eesti Büroo on astunud ühendusse Välis-Eesti Ühingu, et arendada kirjavahetust Välis-Eesti ja kodumaa õppiva noorsoo vahel. Selleks kogus õpilaste Rahvusvahelise Kirjavahetuse Büroo andmeid üle maa elavate koolinoorte kohta, kes huvitatud kirjavahetusest väliseestlastega, millest nähtub, et õpilastes valitseb suur huvi oma suguvendade-õdede vastu võõrsil. Esiälgu on end üles annud 94 õpilast, kes soovivad sidemeid arendada Välis-Eesti noortega. Nende vanadus kõigub 12—20 aastate vahel ja huvialadeks on sport, postmargid, loodus-maateadus, foto, film, kirjandus, kunst, ajalugu jne.

Välis-Eesti Ühingu jaotas õpilased mitmesse gruppi ning saatis nende nimestikud kõikidele suurematele Välis-Eesti organisatsioonidele, palvega leida kodumaa õpilastele kirjavahetuse partnerid Välis-Eesti noorte hulgast.

Sel alal on seni juba häid tagajärgi saavutanud Sao Paulo E. S. „Uus Kodu“ propagandajuht Jiiri Viinamägi, kes hiljuti saatis Ühingu kaudu Vestholmi gümnaasiumile suure paki Brasiilia ülesvõteteid, mida sealsed lapsed on kogunud. Ka koostas J. Viinamägi üleskutse Vestholmi gümnaasiumi õpilastele, milles soovitab õpilastele tutvustada meie kodumaad võõrsil ja sidemeid arendada Brasiilia eestlastega.

Sarnane kirjavahetus kodumaa ja Välis-Eesti noorte vahel on mõlemale poolele suureks kasuks. Kodumaa noored õpivad tundma väliseestlaste elu-olu, nende asukohamaa iseloomu ja sõlmivad tutvussidemeid, mis tulevikus võivad kujuneda sõpruseks ja vastastikusteks küllaskäikudeks. Välis-Eesti noortes aga kasvatab kirjavahetus kodumaaga rahvustunnet ning tõkestab suurel määral ümberrahvustumist.

Jääks vaid soovida, et see algatus leiaks nii Kodu-Eestis kui ka Välis-Eestis hoogsat arendamist.

Kuulutati välja XI üldlaulupidu.

24.—26. juunil 1938. a. Tallinnas korraldatav XI üldlaulupidu on välja kuulutatud. Kooridele saadeti kätte registreerimislehed ja juhatuskirjad ja avati registreerimine, mis kestab 1. detsembrist m. a. kuni 1. märtsini 1937. a.

Laulupeole registreeritakse ainult Lauljate Liidu liikmeid koore. Esinevad laulupeol sega-, mees-, nais-, Tallinna erikoorigid ja puhkpilliorkestrid. Naiskoorides laulavad kaasa ka segakooride naishääled.

Ilmus ka laulupeo üldkooride noodiraamat, mille hinnaks on Liidu liikmeile kuni 1. veebruarini 1937. a. 70 senti, peale 1. veebruari 85 s. ja mitteliikmeile Kr. 1.20. Ühes noodiga antakse kaasa koori noodilügemise harjutusvihk, mis valmib lähemal ajal ja saadetakse varemalle tellijatele kätte.

Meeskooride ja puhkpilliorkestrite kava on veel koostamata ja teatatakse hiljem.

Laulupeo muusikaline eeltöö algab koorijuhtide ettevalmistusega. Selleks saadetakse igale koorijuhile tasuta brošüür, mis koostatud üldjuhtide poolt ja käsitab laulupeo kavast olevate laulude õppimist ja ettekannet.

Kooride eelproovid algavad 1937. a. sügisel. Iga koor saab kaks eelproovi. Eelproovide suhtes esitatakse kooridele valjud nõudmised. Korraldus ettevalmistunud ja proovidest puuduvad koorid kui ka üksiklauljad kustutatakse tegelaste nimestikust.

Saabunud ja labkunud väliseestlasi.

Enne jõule saabus suurem grupp P.-Ameerika eestlasi kodumaale, kes alustasid sõitu New Yorgist Rootsi—Ameerika liini laevaga ning saabusid 22. detsembril 1936. a. a.-l. „Ebba Munck'iga“ Tallinna. Saabujad olid: Karl ja Gerda Ilves, Richard Köhler abikaasaga, Gustav Pikk, Georg Puskar, Henry Raik, Johan Kurg ja John Kajo.

Sama laevaliiniga lahkusid Eestist 7. jaanuaril 1937. a.: Henry ja Miralda Ruudi ning Rudolf Rätsep.

Cunard White Star Line'i laevaga saabus 3. detsembril m. a. üle Londoni kodumaale Kanadas elutsev tuntud eesti kujur pr. Helle Mall Vaimel. Sama laevaliiniga sõitis 24. detsembril m. a. Bostonisse tsellokunstnik Karl Lampp.

V.-E. ühingu teateid.

Aastavahetusel saabus Välis-Eesti Ühingu teateid ja kuukirja „Välis-Eesti“ toimetusele massiliselt õnnesoove väliseestlastelt kõikidest maailmajagudest. Õnnesoovide hulgast olid ka pikemad tervituskirjad, kus sooviti muuseas ka kuukirja „Välis-Eesti“ sagedamat väljaandmist ning esitati sisulisi nõuandeid, millistega toimetus uuel aastal arvestab.

Välis-Eesti Ühingu juhatus otsustas järgmiseks Välis-Eesti kongressiks 1938. aasta suvel välja anda koguteose-käsiraamatu „Välis-Eesti tegelased“. See raamat sisaldaks elulookirjeldusi ja andmeid kõikide tähtsamate Välis-Eesti tegelaste kohta. Vastava materjali kogumiseks saadeti ankeetlehed välja.

Uuel aastal võttis Välis-Eesti Ühingu juhatus vastu järgmised uued liikmed:

Einer, Osvald, vandeadvokaat, Valga.
Kõivumägi, Julius, maavalitsuse
asjaajaja, Valga.

Leies, George, elektrotehnik, Jo-
hannesburg, L.-Aafrika.

Lill, Julius, provisor, Tartu.

Loor, Alfred, täheladuja, New York.

Luik, Johannes, mehaanik, Long Is-
land, New York.

Metsalo, John, puusepp, New York.

Murley, Charles, äriomanik, New
York.

Männapso, Aleksander, elektro-
mehaanik, New York.

Nõu, Gustav, mehaanik, New York.

Pals, Johannes, kaitseväe ohvitser,
Varssavi.

Pihu, August, põllumees, Lukki vald,
Valgamaal.

Raudsepp, Aleksander, ühistege-
lane, Valga.

Rõuk, Victor, lukusepp, New York.

Smith, Elisabet, New York.

Soovik, Herman, põllumees, Holdre
vald, Valgamaal.

Teose, Mihkel, dekoraator, tööde et-
tevõtja, New York.

Tiits, Kalev, raudtee jaamaülem,
Kaagjärve.

Toffer, Edward, juukseammija,
New York.

V. E. Ü. Valga osakonna ajutine juhatus.

Peale Välis-Eesti Ühingu Valga osa-
konna avamist, astus ajutine juhatus kok-
ku ning jaotas ametid järgmiselt: osakon-
na esimees koolijuhataja A. Raudsepp,
abiesimees maavalitsuse esimees V. Vel-
ner, laekur maksuinspektor N. Ester,
kirjatoimetaja maksuametnik Ed. Tiro,
ametita lüge asekonsul A. Stafenau ja
juhatuses kandidaat vandeadvokaat O. Ei-
ner.

Osakonna juhatus töötas välja kodu-
korra ning esitas selle keskjuhatusese kin-
nitamiseks.

Eestlased õppima Londoni eramajandust.

Majandusministri poolt on algatatud
mõte saata Eesti noori, kellel on selleko-
hane ettevalmistus, Inglismaale täienda-
ma oma teadmisi eramajanduse aladel —
kaubanduses, tööstuses, laevanduses jne.
Majandusministeerium on otsustanud nen-
de õpingute toetamiseks anda kr. 10.000.—
tingimusel, et Kaubandus-tööstuskoda

omalt poolt määraks niisama suure sum-
ma. Kaubandus-tööstuskoja nõukogu ot-
sustaski lubada Kr. 10.000.— krediiti ning
töötada välja määrused ja kord, mille
alusel ülaltähendatud toetusi makstakse.
Ka isikute valik, keda täiendamise otstar-
bel Inglismaale saadetakse, jääks Kau-
bandus-tööstuskoja ülesandeks.

Saatuslik auto-õnnetus väliseestlasega.

Novembri lõpul m. a. suri Sao Paulos
Anton Varu, kes auto alla jäämisel sai
raskesti vigastada ning haigemajas hinge
heitis. Leinama jäid teda omaksed, kes
elavad Sao Paulos.

Kursisedel.

15. jaan. 1937.

	Ost.	Müük.
1 Ingl. naelsterl.	Ekr. 18.11	Ekr. 18.35
1 USA dollar	„ 3.67	„ 3.73
1 Kanada dollar	„ 3.64	„ 3.74
100 Prantsuse franki	„ 17.17	„ 17.42
100 Saksa riigim.	„ 135.—	„ 138.50
1 Austraalia naelst.	„ 13.50	„ 14.30
100 Soome marka	„ 7.98	„ 8.10
100 Läti latti	„ 71.50	„ 73.—
1 Belgia belga	„ 62.—	„ 62.90
1 Itaalia liir	„ 19.35	„ 19.65
1 Austria šilling	„ 68.40	„ 70.10
1 Nõuk. Vene rubla	„ —	„ —.74
1 Argentina peso	„ 1.—	„ —
100 Brasiilia milreisi	„ 19.50	„ —

Lugejate kirjakast.

Keegi dr. Frank B. Robinson (elukoht
Moscow, Idaho, USA), avaldab kuulutuses
Kanada lehtedes, et annab välja 20-kõite-
lise õpetuse, kuidas iga inimene võib teha
neid imetegusid, mida tegi Kristus. Nähes,
et mehel doktori aukraad, usaldasime teda
ka meie, saates ettetellimisena temale trü-
kikuludeks vajaline osamaksu summa.
Suur aga oli meiegi pettumus, kui pärast
pikka ootamist ja järelepärimist saime dok-
torilt vaid — tema pildi, millel ta tüsedada
hännana istus autos oma toredata maja ees.
Pildile oli lisatud kiri, milles doktor käseb
„alata uuesti otsast“, — saata raha veelgi.
Nüüd ei jää ka mulle muud, kui vaid
hoiatada teisiigi suguvendadid-õdesid, —
pakkudes selleks minu „eeskuju“ näpunäi-
tena.

Palju tervisi kodumaale!

Linda Liblik,
Preston, Ont. Kanada.

Vastutav- ja tegevtoimetaja: Ed. Riisman. Talitusjuht: B. Tiido.

Ajakiri „Välis-Eesti“ ilmub Tallinnas iga kuu kord. Tellimishind:
välismaal \$ 1.— (Ekr. 3.70 või vastav summa kursisedeli järgi muus rahas) aas-
tas; Eestis, Lätis, Soomes ja Leedus Ekr. 2.50 aastas.

Väljaandja: Välis-Eesti Ühing, V.-Posti 8, ehk postkast 100, Tallinn. Telef. 426-60.

Tallinnas, 16. jaanuaril, 1937.

O.-ü. „Vaba Maa“ trükk Tallinnas, 1937.

Õnnerikast uut aastat

kõikidele kodu- ja väliseestlastele soovivad firmad:

Kakao-,
šokolaadi- ja
kompvekitehas

*A/S
J. Brandmann*

Tallinn

O-ü. „Võime“

trükikoda, raamatuköitmise- ja karbitööstus.

Tallinn, Estonia pst. 17

tel. 455-58

Raamatu- ja kirjutusmaterjalide suurkauplused

K-ü. „Rahvaülikool“

Tallinn

Harju 48, tel. 444-39

Pärnu 10, tel. 446-67

Kindlustuse a-s.

„Eesti Lloyd“

Õnnerikast uut aastat

kõikidele kodu- ja väliseestlastele soovivad firmad:

Kohvik Feischner

Tallinn

A-s. Eesti Reisibüroo

Tallinn

Kinga 3

Ekspeditsiooniäri

Oskar Stude

Tallinn

Traadi- ja naelavabrik

A-s. Vennad Kimberg

Tallinn

Nunne 16

Õnnerikast uut aastat

kõikidele kodu- ja väliseestlastele soovivad firmad:

Võõrastemaja

„Bristol“

Tallinn, Rataskaevu 7

Tel. 426-33

Võõrastemaja

„Kuld Lõvi“

Tallinn, Harju 40

Tel. 426-27

A. Tõnisson & Ko.

Vesivarustus, keskküte, pumbad

Tallinn, Rüütli 28/30

Tel. 452-60, 430-25, 474-48

O-ü. „Raf. Haarla“

Kirjaümbriku- ja paberiümbertöötamise tehas

Tallinnas

Õnnerikast uut aastat

kõikidele kodu- ja väliseestlastele soovivad firmad:

A-s. Esimene Eesti Põlevkivitööstus

end. Riigi Põlevkivitööstus

Eesti Kindlustuse A-s. „Polaris“

Eesti Tarvitajate Keskühisus

Tallinn.

Swedish American Line ja liini esindus Tallinnas

Ka uuel aastal on väliseestlased ühenduses kodumaaga „Vaba Maa“ kaudu.

„Vaba Maa“ omab eesti ajakirjanduses juhtiva koha. Koos Eesti riigiga on ta kasvanud võimsaks avaliku elu teguriks. Eesti riigielu juhtimises on „Vaba Maa“ seisukohad olnud alati mõõduandvad.

„Vaba Maa“ on au sees ja lugupeetud igas tõsise eestlase kodus. „Vaba Maa“ toob iga päev värskemaid uudiseid välismaalt ja koduraalt, omab täielikuma siseriigi uudiste nurga, vestetes naeruvääristab meie elu varjukülgi. „Vaba Maa“ on ainus leht, mis paneb rõhku lehe välimuse kaunistamisele ja avaldab kunstipäraseid värvipilte.

Tellides välismaale maksab 1,15 dollarit kuus.

O-ü. „Vaba Maa“ väljaandel ilmuvad veel: „Rahvaleht“ kolm korda nädalas huvitava ja elava sisuga, peale kuivade päevauudiste pakub ta ka südamele midagi. Tellides kolmeks kuuks 1,15 dollarit. „Maa Hääli“ — kolm korda nädalas ilmuv maarahva ajaleht, tellides —.35 dollarit kuus. „Esmaspäev“ — omapärane nädal-leht, toob seda, mida teistes lehtedes asjata otsite. Tellides pooles aastast —.90 dollarit.

Tellimised saata
„Vaba Maa“
peatalitus
Tallinn, Estonia.

„BALTIKA“

võõrastemaja

Valga, Eesti, Riia 10/12, tel. 88

**Mugavad toad. Eeskujulik
teenimine.**

P a r k j õ e g a.

Autogaraažid.

Ameerika eestlaste kuukiri

„Meie Tee“

toob huvitavaid kirjutisi
eestlastest P.-Ameerikas.

TELLIMISHIND AASTAS:

Eestis 2.—

Välismaal \$ 1.—

TOIMETUS JA TALITUS:

310 Lenox Ave., New York,
N. Y., U. S. A.

„Päevaleht“

mineviku, oleviku, tuleviku ...

„Päevaleht“ oli see ajaleht, kes 1905. aastal Eesti rahva rasketel kannatusaegadel julgustas Eesti rahva eneseteadvust ja virgutas eestlasi võitlusele parema tuleviku eest. See üle 10 aasta kestnud võitlus krooniti Eesti riikliku iseseisvusega.

„Päevaleht“ on praegu Eesti suurim ja mõjuvõimsam ajaleht, kelle taga seisavad erksamad inimesed kõigist ringkondadest. „Päevalehe“ suur objektiivsus, suurte elutõdede õieti mõistmine ja eestluse ideaalidest kinnipidamine teevad ta kõigi poolt kõrgesti hinnatavaks.

„Päevaleht“ jääb ka tulevikus Eesti rahvale õiget suunda näitavaks tuletorniks. Tema minevik, olevik ja ülesseatud ideaalid kindlustavad seda.

Lugege kõik „Päevalehte“!

Tellige kõik „Päevalehte“!

Väljaandja:

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus

Tallinn-Eesti, Pikk 2, oma tel. keskjaam 428-83